

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2011–2014

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Daniel Tyšer

Dopady cestovního ruchu na Národní park Šumava

Praha 2014

Vedoucí bakalářské práce:

Doc. PhDr. Václav Horčíčka, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY RAGUE

BACHELOR FULL-TIME STUDIES

2011 – 2014

BACHELOR THESIS

Daniel Tyšer

Impacts of Tourism on National Park Sumava

Praha 2014

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

Doc. PhDr. Václav Horčíčka, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 15. února 2014

Daniel Tyšer

Poděkování

Chtěl bych tímto vyjádřit poděkování panu Doc. PhDr. Václavu Horčíčkovi, Ph.D. za poskytnuté rady a vysoce odborné vedení mé práce.

Dále bych rád poděkoval Správě Národního parku Šumava, zejména panu Mgr. Josefu Štemberkovi za vstřícnou a ochotnou spolupráci při získání informací a podkladů.

Anotace

Práce pojednává o Národním parku Šumava a jeho vztahu k cestovnímu ruchu v této oblasti. Je popsána historie parku, jeho přírodní a kulturní bohatství, současná úroveň péče o ně a zařazení do komunity obdobných lokalit v rámci Evropské Unie. Je definován cestovní ruch co do kvality i kvantity a v závěru učiněn pokus o zhodnocení vzájemného soužití obou na první pohled proti neslučitelných faktorů: stále sílicích snah o zachování šumavské přírody v pokud možno původním stavu a neustále narůstajícím počtu turistů toužících po pobytu právě v takové přírodě.

Klíčová slova

boj proti kůrovci, cestovní ruch, dopady cestovního ruchu, flora a fauna Šumavy, Chráněná krajinná oblast Šumava, Národní park Šumava, Nationalpark Bayerischer Wald, přírodní bohatství, turismus, Správa NP a CHKO Šumava

Annotation

This thesis deals with the Šumava National Park and its relationship to tourism in this area. It describes the history of the park's natural and cultural heritage, the current level of care and inclusion in the community of similar sites in the European Union. It is defined tourism in terms of quality and quantity and in the conclusion attempted to evaluate the co-existence of both at first glance to conflicting factors: the ever-intensifying efforts to preserve the Šumava nature in its original condition and constantly increasing number of tourists longing to stay in the nature of this kind.

Keywords

Fight against bark beetles, Tourism, Impacts of tourism, Flora and fauna of the Bohemian Forest, Protected Landscape Area Šumava, National park Šumava, natural wealth, Administration of NP and PLA Šumava

OBSAH

Poděkování	4
Anotace.....	5
Klíčová slova	5
Annotation.....	6
Keywords	6
Teoretická část.....	12
1 ochrana přírody v České republice.....	12
1.1 Historie ochrany přírody a krajiny v České republice	12
1.2 Současná ochrana přírody v ČR a její legislativa	13
2 Národní parky České republiky.....	15
2.1 Krkonošský národní park.....	15
2.2 Národní park Podyjí.....	15
2.3 Národní park České Švýcarsko	16
2.4 Národní park Šumava	16
3 Příroda	17
3.1 Geomorfologie.....	17
3.2 Biotopy	17
3.2.1 Slatě	17
3.2.2 Horské smrkové lesy	19
3.2.3 Ledovcová jezera	20
3.2.4 Vodní toky	20
3.2.5 Jezera	20
3.2.6 Řeky.....	21
4 Historie národního parku šumava.....	22
5 Vznik NP Šumava	25
5.1 Správa Národního parku	25
5.1.1 Informační střediska	26
5.1.2 Programy pro veřejnost	27

5.1.3 Muzeum Vimperk.....	28
5.1.4 Partnerské školy v NP Šumava	29
5.1.5 Mezinárodní vztahy	30
5.1.6 Spolupráce se Správou NP Bavorský les	30
5.1.7 Informační a strážní služba v roce 2012	32
5.2 Významné oblasti	33
5.2.1 Chráněná krajinná oblast Šumava	33
5.2.2 Národní přírodní rezervace – Boubínský prales	33
5.2.3 Národní přírodní rezervace Černé jezero.....	33
5.2.4 Čertovo jezero	34
5.2.5 Bílá strž	34
5.3 Správa národního parku Šumava	34
5.3.1 Ochrana lesa	34
5.3.2 Péče o zvěř	34
5.3.3 Rybářství	35
5.3.4 Mezinárodní spolupráce	36
5.3.5 Meteorologie a hydrologie	36
5.3.6 Ptáci	36
5.4 Informační střediska	37
5.5 Srovnání Národního parku Šumava a Národního Parku Bavorský les	37
6 Cestovní ruch v Národním parku Šumava.....	39
6.1 Hlavní turistické cíle	40
6.1.1 Příroda	40
6.1.2 Kulturní a historické památky.....	41
6.1.3 Pěší turistika	42
6.1.4 Cyklistika	43
6.1.5 Zimní sporty.....	43
6.1.6 Vodní sporty	44
6.1.7 Táboření	45

6.2 Edukace a programy	46
6.2 Klady a zápory cestovního ruchu v Národním parku Šumava	47
7 Návštěvnost národního parku šumava.....	48
8. Jak ovlivňuje Cestovní Ruch NP Šumava	50
8.1 Pozitivní vlivy turismu	50
8.1.1 Pozitivní vlivy turismu na přírodu:	50
8.1.2 Pozitivní vlivy cestovního ruchu na kulturní prostředí:.....	51
8.2 Negativní vlivy turismu	51
8.2.1 Negativní vlivy turismu na přírodu:.....	51
8.2.2 Negativní vlivy na kulturní prostředí	52
9 Sankce Národního Parku Šumava	53
9.1 V roce 2012.....	53
9.2 V roce 2011	53
9.3 V roce 2010.....	54
9.4 V roce 2009.....	54
Závěr	56
Seznam použité literatury	59
Rozhovory s kompetentními osobami.....	62
BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE.....	64

ÚVOD

Národní park Šumava, jedno z nejstarších a nejzachovalejších chráněných území v celé Evropě, je největším Národním parkem České republiky. Samotný šumavský geologický základ tvoří stamiliony let historie. Za celou dobu si krajina Šumavy prošla radikálními změnami. Prostředí, které kdysi ještě vůbec neobsahovalo jakýkoli život, se díky erupčním a erozním podmínkám, neustálým změnám klimatu včetně několika dob ledových a následným okupováním prvních rostlin a živočichů přetvořilo v krajinu té podoby, jakou ji známe dnes. Národní park tvoří přes 54 100 ha lesa, z toho 20% tvoří poslední zbytky původního pralesa, který tu byl ještě před existencí člověka, ledovcová jezera a údolní nebo horská vrchoviště. V Národním parku můžeme nalézt více než 500 druhů rostlin a velké množství druhů živočichů. Lidem tato krajina unikala mnoho staletí, nakonec se i zde člověk projevil jako významný krajinný činitel. Jeho působením z krajiny vymizela naprostá většina původního listnatého lesa včetně některých z jeho typických obyvatel, kteří mají na Šumavě dodnes vlastní pomník. Od té doby, co zde byl zastřelen poslední medvěd a vlk, už se v krajině nikdy znovu neobjevili. Dnes, v době ekologického osvícení kdy člověk dokáže docenit potenciál zdejšího prostředí, čelí krajina zcela novému fenoménu – cestovnímu ruchu.

V této práci se zmíníme o ochraně zdejších ekosystémů a biotopů a poukážeme na práci Národního Parku Šumava a Správy Národního parku Šumava, jeho zásadách v tamějších chráněných územích, nevyhnutelným následkům vlivem cestovního ruchu a v neposlední řadě i na rozrůstající se obyvatelstvo, které díky každoroční dvoumilionové návštěvnosti turistů může zde úspěšně dále koexistovat v této výjimečné krajině nesoucí název Šumava.

TEORETICKÁ ČÁST

1 OCHRANA PŘÍRODY V ČESKÉ REPUBLICE

„Ochranou přírody a krajiny se rozumí vymezená péče státu a fyzických i právnických osob o volně žijící živočichy, planě rostoucí rostliny a jejich společenstva, o nerosty, horniny, paleontologické nálezy a geologické celky, péče o ekologické systémy a krajinné celky, jakož i péče o vzhled a přístupnost krajiny.“¹

1.1 Historie ochrany přírody a krajiny v České republice

Počátky právní ochrany přírody zaznamenáváme již ve středověku. Tehdy se zaměřovala především na utváření a ochranu vzhledu krajiny. Juristicke se zabývala především majetkem, do kterého tehdy spadaly přírodní zdroje včetně zvěře. Právní normy nalézáme v historii ve 12. až 14. století. Roku 1189 byla deklarována Statuta Konrádova českého knížete Konráda Oty a v roce 1360 Kniha Rožmberská. Obě se týkaly ochrany lesů a opatřením proti krádežím dřeva. Počátkem 19. století se objevují první chráněná území z podnětů šlechty. Prvním založeným chráněným územím v Čechách byl Žofínský prales (1838) a ve stejné době chráněné území Hojná voda Jiřím Augustinem Languévalem-Buquoyem. Roku 1858 kníže Jan Schwarzenberg založil rezervaci Boubínský prales.

První platná, zákonem doložená úprava o ochraně přírody vznikla společně se vznikem Československé republiky ve dvacátých letech minulého století. V roce 1933 bylo na našem území známo již 30 chráněných území. Toto číslo se o pět let později rozrostlo na 142 rezervací. Naše první Chráněná krajinná oblast – Český ráj byla založena v roce 1956 a roku 1963 byl zřízen Krkonošský národní park, který se stal vůbec prvním parkem v českých chráněných územích. O vznik moderní ochrany přírody se

¹ Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny - § 2

významně zasloužil přírodovědec a pedagog Rudolf Maximovič, který působil mezi léty 1922 a 1948 jako první generální konzervátor ochrany přírody.

První samostatný zákon o státní ochraně přírody na území Československé republiky byl schválen v roce 1956 – zákon č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody, který se týkal chráněných území, chráněných přírodních výtvorů, chráněných přírodních památek, chráněných druhů živočichů, rostlin, nerostů a zkamenělin. I přes svoji pokrokovost zákona o ochraně přírody se v druhé polovině dvacátého století začala mimo jiné projevovat potřeba o chránění krajinných celků mimo chráněná území, která v důsledku lidského působení podléhala značné degradaci. Zákon také nepočítal s dynamickým vývojem přírodních stanovišť a ekosystémů.

Stav přírody, která začala upadat pro svůj nedokonalý systém ochrany přírody v zákoně, byl pozměněn roku 1989 přijetím nové právní úpravy, která zahrnovala ochranu přírody i mimo chráněná krajinná území.

1.2 Současná ochrana přírody v ČR a její legislativa

Současná ochrana přírody je zakotvena především v zákoně č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. Zákon je rozčleněn na dvě základní části:

a) Obecná ochrana přírody a krajiny

- Definuje ochranu krajiny, ochranu rozmanitosti druhů a ochranu a šetrného využívání přírodních zdrojů:
- Obecná ochrana krajiny definuje zachování územního systému ekologické stability, významný krajinný prvek, krajinný ráz a přírodní park a přírodní chráněnou plochu.
- Obecná ochrana druhů vymezuje chránění všech druhů a rostlin a živočichů před ničením, poškozením a odchytem.
- Obecná ochrana neživé části přírody a krajiny

b) Zvláštní ochrana přírody a krajiny

V této části je definováno šest kategorií chráněných území:

- Národní parky (NP)
- Chráněné krajinné oblasti (CHKO)
- Národní přírodní rezervace (NPR)
- Přírodní rezervace (PR)
- Národní přírodní památky (NNP)
- Přírodní památky (PP)

Dále zákon o ochraně přírody stanovuje tři kategorie ochrany zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů:

Druhy kriticky ohrožené

Druhy silně ohrožené

Ohrožené

Seznam těchto druhů obsahuje vyhláška č. 395/1992 Sb.

Česká republika spolupracuje se státy Evropské unie na celoevropské ochraně přírody. Proto do svých zákonů a vyhlášek začlenila základní předpisy Evropské unie pro oblast ochrany přírody a krajiny. Nejdůležitějšími právními předpisy Evropské unie jsou:

- Směrnice Rady 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť
- Směrnice o ochraně volně žijících ptáků 79/409 EHS

Těmito právními předpisy jsou evropsky významné lokality ČR začleněny do národního seznamu, který 21.8.2013 vydala vláda ČR jako nařízení č.318/2013 Sb.

Ochrana životního prostředí garantuje v ČR Ministerstvo životního prostředí a zároveň zabezpečuje plnění závazků vyplývajících z členství ČR v mezinárodních úmluvách.

2 NÁRODNÍ PARKY ČESKÉ REPUBLIKY

Národní park je rozsáhlé území cenné z přírodních hledisek, jedinečné v národním i mezinárodním měřítku, s převahou přirozených nebo lidskou činností jen málo ovlivněných ekosystémů, s mimořádným vědeckým a výchovným významem. Jeho využívání směřuje k zachování či ke zlepšení přírodních poměrů a je v souladu s jeho vědeckým a výchovným posláním. Veškeré činnosti prováděné v NP jsou odstupňovány podle jednotlivých zón. Pobyť osob se řídí návštěvním řádem. – Na území ČR jsou čtyři národní parky: Šumava, Krkonoše, Podyjí a České Švýcarsko. NP se vyhláší zákonem (Patzelt, 2011).

2.1 Krkonošský národní park

V důsledku radikálních změn v Krkonoších se začaly projevovat první snahy o ochraně přírody a úpravě zákonů, které by konzervovaly životní prostředí. Významně se na této myšlence podíleli hlavně lesníci a ekologové, kteří vzbudili nejen první kroky k nápravě škod, ale začali řešit i příčiny jako je kupř. omezení pastvin, těžby dřeva a další působení obyvatel na tuto jedinečnou oblast. Vyhlášení Národního Parku trvalo téměř půl století, než byla v několika etapách v 50. a 60. letech 20. století završena jejich snaha založením Karkonoskiego Parku Narodowego r. 1959 a Krkonošského národního parku 17. května 1963. Rozloha národního parku činí 385 km² a péčí byla pověřena Správa KRNAP (Patzelt, 2011).

2.2 Národní park Podyjí

Důvodem pro vyhlášení Podyjí jakožto národního parku bylo její unikátní prostředí, vyznačující se hlubokými říčními údolními se zaklesnutými meandry a s výraznou koncentrací geomorfologických jevů v horninách. Kaňonovité údolí v délce přibližně 35 km není poznamenáno výraznými lidskými zásahy. Převážnou část parku tvoří z 84 % lesy, které nebyly vlivem

člověka převážně pozmeněny. Celých 40 % lesů je oblastí, která se nechává jejímu přirozenému vývoji bez jakýchkoli zásahů člověka. Pro národní park je typická vysoká druhová pestrost, zvláště mezi rostlinnými a bezobratlými organismy. Významnou a pro tuto oblast zvláště ceněnou složkou jsou zde zastoupeny především reliktní druhy, vázaných na biotopy citlivé vůči lidským zásahům.

Rozloha Národního parku Podyjí činí 63 km². Park byl založen 1. července 1991 a jeho údržbu zajišťuje Správa NP Podyjí (Patzelt, 2011).

2.3 Národní park České Švýcarsko

Náš doposud nejmladší národní park byl vyhlášen k 1. lednu 2000. Důvodem vyhlášení ochrany jsou unikátní skalní pískovcové útvary a jejich okolní biotopy rozprostírající se na území 79 km², dále geomorfologií skalního města a početná rozmanitost živočichů a rostlin. Naprostou většinu národního parku dominuje les, který zaujímá celých 97% celého území, z kterého vyčnívají pro tuto oblast typické skalní masívy (Patzelt, 2011).

2.4 Národní park Šumava

První chráněné území na Šumavě bylo vyhlášeno již v roce 1858 na Boubíně. S postupem času se zde začaly tvořit další přírodní rezervace: maloplošná chráněná území, jejichž cílem byla ochrana jednotlivých segmentů krajiny s jednotlivými ekosystémy. První velkoplošné chráněné území – Chráněná krajinná oblast Šumava byla vyhlášena roku 1963. Dalšího rozšíření se Šumava dočkala až za dlouhou dobu. Byla velmi významným strategickým územím a vyhlášení Národního parku bylo vyhlášeno v roce 1991. Od založení až po současnost jsou zde vedeny rozpory o koncepci ochrany přírody v NPŠ, které se projevují především v návrzích a změnách zonace NPŠ, která v současnosti neodpovídá moderním vědeckým poznatkům (Kindlman, Doležal, 2013).

S rozlohou 68 064 ha se jedná jednoznačně o náš největší národní park.

3 PŘÍRODA

3.1 Geomorfologie

Šumavské pohoří je jedním z nejrozsáhlejších a vůbec nejstarších ve střední Evropě. Neustálým zarovnávaním krajiny vlivem erozí se zde po miliony let vytvářela množství vrcholových plošin položených ve výšce okolo 1000 m.n.m. Tyto plošiny jsou zde dodnes zachovány a označujeme je jako šumavské pláně. Pohořím Šumavy probíhá evropské rozvodí mezi Černým a Severním mořem. Pohoří má odlehlou geomorfologickou pozici vůči hlavním evropským erozním bázím. Relikty paleoreliéfu šumavských plání jsou považovány za jedny z nejstarších na evropském kontinentu (Správa NP a CHKO Šumava, 2013).

3.2 Biotopy

Národní park Šumava byl založen zejména za účelem zachování svých unikátních a z velké části lidem nedotčených ekosystémů.

3.2.1 Slatě

Šumavské slatě, nebo také rašeliniště, jsou pozůstatkem posledního velkého ledovce, který zde pokrýval celou krajinu před více než deseti tisíci lety a je tedy poslední připomínkou poslední doby ledové a patří mezi unikáty přírodního charakteru. Jsou životně důležité pro většinu ostatních ekosystémů, které by bez slatí byly odsouzeny k postupnému zániku vyschnutím. „Jedná se o bažinný ekosystém, který je trvale zamokřen pramenitou nebo dešťovou vodou, se značnou produkcí rostlinné biomasy, která se v důsledku zamokření a nepříznivých podmínek nedostatečně a dlouho rozkládá.“² Důležitou podmínkou pro vznik rašelinišť byla ledovcová jezera, která po roztání přinášela většinu minerálů a živin. „V závislosti na horninovém podloží má voda různý obsah minerálů, což předurčuje

² *Šumavská rašeliniště: slatě a mokřady* [online]. 2013 [cit. 2013-011-013]. Dostupné z: <http://www.sumavainfo.cz/Raseliniste>

fluoristickou i faunistickou variabilitu slaninných i přechodných rašelinišť“ (Chytrý, 2010). Vodní hladina postupně zarůstá převážně rákosím a ostřicemi. Odumíráním a jejich spadáním rostlinných těl do vody se jejich rozkladem za nepřítomnosti vzduchu vytvořila nejspodnější, původní vrstva rašeliny - osřicorákosové sletiště. Rašeliník se zde rozrostl teprve později a nejrychleji se rozrůstal ve středové oblasti slatí. Z tohoto jsou středové oblasti výše položené než okrajové části.

Takovýto typ rašeliniště označujeme pro svůj specifický tvar jako vrchoviště. Právě rašeliník dává oblasti významnou hydrologickou funkci. Odumřelé pokožkové lístky lodyžek a lístků mají velkou savou schopnost, díky které ve velkém množství dokáže rašeliníkový substrát zadržovat v této oblasti velké zásoby vody. Jsou tak

Obr.1 Jezerní slat'

Vlastní fotografie

zásobou vody pro blízké ekosystémy a ovlivňují okolní mikroklima a mezoklima prostředí.

Dnešní sedmimetrová vrstva rašeliny je výsledkem tisíciletého neustálého koloběhu rašeliníku, suchopíru popelavého a také blatnice bahenní. Spodní vrstvy těchto rostlin odumírají a vrchní vrstvy nad hladinou se neustále rozrůstají. Zuhelnatěním odumřelých částí rostlin za nepřístupu vzduchu v kyselém prostředí vzniká rašelina. Nedostatek vzduchu v rašelině je hlavní příčinou dokonalé konzervace, díky které můžeme podle spadných částí ostatních rostlinných pylů a živočišných zbytků jednoznačně určit původní živočišnou skladbu krajiny z uplynulých tisíců let. V místech, kde rašelina přesahuje možnosti sycení vody do výšky, nahradily porosty dřevin původní zástupce vodomilných rostlin vřesoviště.

Mezi nejvýznamnější slatě Šumavy patří Tříjezerní slat', Malý Polec, Cikánské slatě a nejnavštěvovanější rašeliniště Šumavy – Jezerní slat'.

Národní přírodní rezervace, Jezerní slat' leží na náhorní plošině (1050 m.n.m) na rozvodí Vltavou a Odrou s rozlohou 120 ha a maximální hloubkou 7,6 m. Rozkládá se na šumavských pláních mezi osadami Kvildou a Horskou

Kvildou. Toto vrchovištní rašeliniště je jedním z nejstudenějších míst naší republiky a jsou zde zastoupeny proto pouze chladnomilné rostlinné druhy. Slat' ohraničuje smrčinový porost, který postupně řídne a je nahrazován u více zamokřených oblastí menšími zástupci dřevin. Přechází až na podrost, kde

Obr.2 Pavouk z Jezerní slati

Vlastní fotografie

se suchopýrem pochvatým (*Eriophorum vaginatum*), vlochyní bahenní (*Vaccinium uliginosum* L.), ostřicí zobánkatou (*Carex rostrata* Stokes), klikvou bahenní (*Vaccinium oxycoccus* L.), kyhankou sivolistou (*Andromeda polifolia*) a rosnatkou okrouhlolistou (*Drosera rotundifolia*). Žije zde mnoho důležitých pavouků severského původu (Procházka, Štech, 2002).

jsou zastoupené zejména vřes obecný (*Calluna vulgaris*), borůvka černá (*Vaccinium myrtillus*), brusinka obecná (*Rhodococcus vitis-ideae*) a šicha černá (*Empetrum nigrum*). Blíže ke středu slatě, kde porost neustále řídne, se setkáme na volných plochách zejména

3.2.2 Horské smrkové lesy

Typickou vlastností smrčin, zejména nejvíce zastoupeného zástupce na Šumavě – smrk ztepilý (*Picea abies*) je vznik měkkých půd, které vznikají špatně rozložitelným odpadem kyselého jehličí, které přenáší živiny do spodních vrstev půdy a znemožňuje většině rostlinných společenství přežití v těchto nehostinných oblastech. Ztrouchnivělé dřevo nejlépe napomáhá zmlazení mladých semenáčků, které jím pomáhá při přirozeném výběru u konkurenčních trav. V posledních staletích zde docházelo vlivem hospodářské činnosti k narušení různorodosti lesů a jeho přeměně na hospodářskou formu. Opakovanými výsadbami kácených hospodářských smrčin byl les narušen ztrátou svého genetického zastoupení, které bylo výsledkem stovek let evoluce. Nová uměle vysazená skladba lesa je tedy mnohem zranitelnější vůči vnějším vlivům. (Maser, 2001). Původní dochované lesy zbyly pouze na nejméně přístupných oblastech. Tvoří jich pouze zbývajících 20% lesů z celé Šumavy. „Každý strom prochází během svého vývoje několika fázemi: první

z fází je období růstu, která bývá obvykle nejdelší a strom při ní čerpá velké množství živin z okolí k tvorbě dřeva. V období, kdy strom vstoupí do rovnoměrné fáze se přírůstek dřeva zastaví avšak ztrátové dřevo je stále nahrazováno. V poslední fázi strom nestíhá regenerovat a jeho části se postupně stávají zdrojem pro další generaci vegetace a nových stromů.“ (Reichholf, 1999)

3.2.3 Ledovcová jezera

Jejich původ vznikl působením nejvyšších šumavských ledovců z poslední doby ledové, které svojí erozní činností vyhloubily dna čelních morén v místech, kde se dnes rozprostírají jezerní dna. Po roztátí ledovců byly tyto nádrže zaplněny vodou. Kvůli postupnému sedimentárnímu zanášení a zrašelinění měkčích karů došlo k úplnému zanesení Staré jímky u Prášílského jezera a Severního karu na Roklanu. Dodnes se dochovalo zbylých 8 jezer, z toho je 5 jezer na české straně Šumavy: jezero Laka, Prášílské a Plešné na území NP, Černé a Čertovo jezero v CHKO Šumava (Svoboda, 2008).

3.2.4 Vodní toky

Na Šumavě probíhá hlavní Evropské rozvodí mezi severním a Černým mořem. Všechny toky spadají pod správu CHOPAV – Chráněné oblasti přirozené akumulace vod. Jejím smyslem je zabránění zvyšování přírodního potenciálu území, uplatňované přísnými pravidly a omezeními pro omezení neadekvátních zásahů v oblasti vodních toků.

3.2.5 Jezera

Plešné jezero – leží v 1. zóně Národního parku Trojmezna, pod vrcholem Plachého, v nadmořské výšce 1092 m. Vytéká z něj Jezerní potok, v době čtvrtohor vyhloubil jezero ledovec, zbyla z něj hráz ze žulových balvanů a o něco níž kamenné moře. V jezeře roste vodní kapradinka šídlatka, při březích kapradinka alpinská a tráva třina chloupkatá (Správa NP a CHKO Šumava, 2013).

Prášílské jezero – leží v 1. zóně Národního parku, na svazích Poledníku v nadmořské výšce 1080 m, jezero je ledovcového původu. Nad jezerem je 150 m vysoká stěna se smrkovými porosty.

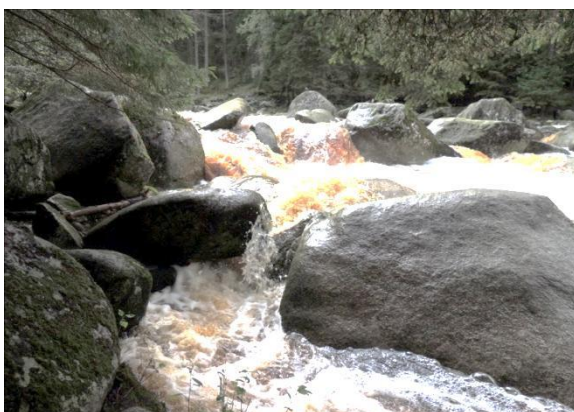
Jezero Laka – leží v 1. zóně Národního parku, je nejmenší a nejvýše položené jezero ve výšce 1096 m. je ledovcového původu. Časem ztrácelo

vodu a měnilo se v zarůstající močál. V 19. století byla zvýšena hráz. V blízkosti břehů se objevují plovoucí ostrůvky. Roste tam rosnatka okrouhlostá, dřípatka horská aj (Svoboda, 2008).

3.2.6 Řeky

Významným pramenem je Černý potok pramenící na Černé hoře. Je hlavním pramenem Vltavy. Východní část je odvodňována studenou a teplou

Obr.3: Řeka Vydra

Zdroj: Vlastní fotografie

Vltavou, severozápadní část je

odvodňována řekou Otavou.

Významnými řekami, které

protékají národním parkem jsou

Modrava a Vydra. V historii

byla vodnatost šumavských

toků využívána na svou dobu

mimořádnými technickými

úpravami pro plavební kanály

k přepravě dřeva, zejména ve

Schwarzenberském a

Vchynicko-Tetovském plavebním kanále. Na horních a středních tocích řek

s kamenitým korytem se vyskytuje jen několik druhů, jejichž vegetativní

orgány jsou velmi odolné vůči účinkům proudící vody. Patří k nim zejména

lakušník zplývavý (*Batrachium fluitans*), stolístek střívavokvětý (*Myriophyllum*

arterniflorum), některé vodní mechorosty (*Fontinalis antipyretica*, *F. squamosa*,

Rhynchostegium ripariodes a *Scapania undulata*) a makrofylní řasy

(*Batrachospermum moniliforme*, *Hildebrandia rivularis* a *Lemanea fluviatilis*)“

(Chytrý, 2010).

4 HISTORIE NÁRODNÍHO PARKU ŠUMAVA

Šumava se dlouhá staletí mohla těšit z nepřítomnosti lidí, pro které byla tato pustá, nehostinná krajina poněkud nepřívětivá. Vezmeme-li v potaz, že tehdejší klima bylo ještě sušší a chladnější než dnes, mohli bychom tuto krajinu přirovnat spíše k severské tundře, popřípadě k řídké alpské floře. Tyto podmínky byly natolik nepřívětivé, že se zde nevyskytovaly v hojném zastoupení ani dřeviny. První zmínky o existenci člověka máme z archeologických nálezů z doby 7000 let př. n. l. po konci poslední doby ledové, které jasně poukazují na přítomnost lidí. Jedná se však o natolik výjimečný úkaz, že ho za uvedení první civilizace nemůžeme ani uvést a člověk zde nepůsobil tak dlouho, ani do takové míry, aby mohl na tuto krajinu jakkoliv působit. V období raného středověku začali do oblasti ojediněle pronikat rýžovači zlata, kteří na krajinu neměli žádný vliv. Některé okrajové části byly zde změněny v období doby bronzové, halštatské a laténské. Tyto změny byly pouze dočasné a po odchodu člověka se krajina znovu přirozeně zalesnila. Posledním patrným důkazem lidské existence jsou zbytky hradeb útočného hradiště Obří hrad z prvního až druhého století př.n.l. Pokud se chceme dostat do doby, ve které už člověk prokazatelně působil, a kdy začal přeměňovat první kousky přírodní krajiny na kulturní, musíme navštívit šumavskou krajinu v počátcích 10. století. Napříč Šumavou vedla prachatická, česká, nebo také solná cesta, která dostala v šestnáctém století svůj známější název Zlatá cesta, která, jak už název napovídá, byla významnou cestou obchodu mezi českými zeměmi a Pasovským biskupstvím. Další obchodní cestou byla stezka ze Sušice přes Dobrou Vodu. Cesty měly za důsledek první osídlování a poskytovaly zajištění a základní služby soumarům. V dobách mezi 12. – 14. stoletím bylo již osídleno celé podhůří a počátkem 14. století se poprvé obyvatelstvo začalo rozrůstat i na územích dnešního národního parku v údolí Vltavy až po soutok Teplé a Studené Vltavy. Vzniká zde pás návesných vsí jako Bělá, Slunečná, Pěkná, Želnavá a Záhvozdí. V této době se datuje počátek zemědělských aktivit, jež přetrvávají až dodnes. Kvůli úspěšnému obchodu vzniká zde další obchodní stezka z Kašperských Hor přes Kvildu. Pro jejich ochranu byly zbudovány hrady jako Stožec a Strážný. První skutečně vážné zásahy v krajině byly důsledkem těžby zlata, k

níž se využívalo i vodní síly. Cesty pod správou pánu z Rožmberku zažívaly nevídaný rozkvět. Každoročně se do Prachatic přivezlo přes tři milióny litrů soli a procházelo zde každý týden 1200 koní. Vytíženost Zlaté cesty došla ve svém vrcholném období až do té míry, že se provoz zde musel speciálně redukovat. Tato cesta byla v této době nejvýznamnějším spojem ve středověku a každodenní obchodní život dal vzniknout stále se rozrůstajícím městečkům a vesnicím, které z obchodních cest mohly štědře těžit. Zakládání měst bylo spíše povinností, neboť šumavské hvozdy byly doslova přečpané zloději a loupežníky, kteří se na každodenním provozu také přizívovali. I z tohoto důvodu byl založen kupříkladu hrad Vimperk ve 13. století. Dále Přemysl Otakar I. pozval německé kolonialisty a zaručil jim emfyteutické právo dědičné državy půdy. Tamější obyvatelstvo tehdy začalo s radikálním mýcením lesů a budováním vodních toků, kterými se dřevo dopravovalo po proudu a dalo vzniku pastvinám pro hospodářská zvířata. Původní les zůstal dodnes nedotčen pouze na vrcholech a nejstrmějších svazích, tedy všude tam, kam člověku nebyl umožněn snadný přístup. Radikální úpadek obchodní cesty nastal v období třicetileté války, kdy cesta díky loupeživým bandám zpustla do té míry, že nebyla průchodná.

Ve 14. století dochází k poklesu šumavské populace kvůli četným válkám, které zredukovaly stav obyvatel na jednu třetinu z původního celku.

V 15. století se lidé dostávali dál do vyšších poloh Šumavy. Dalším faktorem, který zapříčinil odlesňování, byl rozvoj měst, zejména Český Krumlov, Vimperk, Sušice, kde bylo dřevo základní stavební surovinou. Navíc bylo dřevo významným zdrojem paliva pro sklárny, které potřebovaly pro svou živnost neustálé přísuny křemelného písku a dřevěného uhlí. Tyto faktory způsobily radikální úbytek lesa, díky kterému Šumavská krajina přišla o velkou část svého přirozeného prostředí.

16. století je významné předáním území šlechtě. Tento krok měl za následek omezení odlesňování. Na konci 16. století byl na Šumavě patrný značný nárůst německých obyvatel z Bavorska a Rakouska z důvodu rozšiřování sklářských hutí a postupným prodejem půdy. Sklářství v této době dosáhlo vrcholné hranice, což zapříčinilo vzestup poptávky po dřevě. Lesy byly v nížinných oblastech téměř vymýcené a souvisle zůstaly pouze v těžko přístupných oblastech ve výšce 1000 m nad mořem. Zpomalení vylesňování

napomohl patent císaře Josefa I., který zakázal dovoz jakékoli soli s výjimkou té, která byla vytěžena v Rakousku. Šumavské stezky přišly o svou hlavní formu obživy. Mnohé z nich byly opuštěny a většinu z nich opět zaplnil les.

Konec 18. a hlavně 19. století je typický pro zalesňování Šumavy a je okamžikem, kdy Šumava měla historicky nejvyšší populaci vůbec. Hlavním zdrojem obživy byla těžba a následné zpracovávání původních pralesních porostů. Nové obytné chatrče se opakovaně rozrůstaly stále dál do ještě zbývajících nezalesněných ploch až v konečné fázi zůstaly neobydlené jen části hraničního hřbetu, mokřady a slatě. Pouhá jedna pětina území národního parku zůstala nedotřená. V důsledku nadměrné těžby dřeva se stala tato surovina později nedostatkovým zbožím v celé rakouské monarchii. Z těchto důvodů bylo nařízena umělá obnova lesa. I z tohoto důvodu nahradil lesní původně listnatý porost les jehličnatý. Tato doba je také charakterizována zbudováním a úpravami plavebních kanálů za účelem splouvání dřeva. Ztráta lesů měla za následek vymizení velkých predátorů z celé Šumavy. Poslední medvěd byl zabit roku 1856 a poslední vlk zde má svůj pomník datující k roku 1795. Rys zde vymizel v polovině 19. století. Na rozdíl od ostatních jmenovaných šelem se podařilo tohoto predátora znovu reintrodukovat do svého původního prostředí.

Raný počátek 19. století byl znám poslední velkou těžbou dřeva. Nově uměle vysazené druhy stromů neměly takovou různorodost jako původní prales a byl tak snadno vystaven kůrovci, kteří zde poprvé dosáhli zaznamenaného kalamitního přemnožení. Naprostá většina území byla vytěžena a ostatní stromy znehodnoceny kůrovcem. Tyto okolnosti měly dramatický dopad na ekonomiku, kvůli které zde skončila dřevařská činnost, což nutilo obyvatele k opuštění Šumavy.

Největšími změnami si šumavští obyvatelé prošli v období mezi 40. a 50. lety 20. století. V první řadě docházelo k odsunu českých obyvatel z pohraničí a koncem okupace odešel zbytek původních obyvatel. I přesto, že původní německé obyvatelstvo bylo nahrazeno novými přistěhovalci, Šumava se už nikdy do takové míry znovu nerekolonizovala. V tomto období také vznikala vojenská pohraniční pásma, kvůli kterým bylo zničeno množství pohraničních sídel. I to mělo za následek znesnadnění znovuosídlení Šumavy (Dohnal, 2011).

5 VZNIK NP ŠUMAVA

Život na Šumavě byl pro obyvatelstvo navzdory dějinám velice krušný. Šumavské obyvatelstvo, které se po druhé světové válce už nikdy nerekolonizovalo, ztratilo celou jednu desetinu svých obyvatel. Poté, co bylo pohraničí uvrhnuto do železné opony pod ochranou železných plotů a ostnatých drátů, mohla se příroda zde dále rozvíjet svou přirozenou cestou. Člověk zde mohl vstupovat jen výjimečně, stejně tak jako zde mohl zemědělsky působit. I tomu napomohlo vyhlášení chráněné krajinné oblasti o rozloze 1600 Km v roce 1963, které vzniklo spojením některých menších dřívějších chráněných území ze třicátých let, které původně náležela majetku Schwarzenbergů. Tímto krokem skončily jakékoli ambice o rozvoj životního prostředí na Šumavě. Národní park zde vznikl až o 28 let později v roce 1991. Za železné opony by založení parku bylo přímo s plány tehdejšího státu. V pohraničí dominovaly převážně vojenské složky, které také měly za úkol hlídat pohraničí a které by musely být značně zredukovány po vzniku NP. Dalším důvodem, proč být proti založení národního parku, by byla jeho údržba, správa a péče, která s sebou přináší další starosti a hlavně potřebu financí. Národní park Šumava se konečně dočkal svého současného titulu a zápisu do seznamu UNESCO. Datum vzniku Národního parku se uvádí 5. 9. 1991 (Patzelt, 2011).

5.1 Správa Národního parku

Statut Národního parku představuje nejvyšší stupeň ochrany přírody. Je to chráněné, velmi cenné území s plochami přírodních nebo přírodě blízkých stanovišť. Posláním národního parku je uchování a obnova přirozených ekosystémů a zamezení snižování biodiverzity. Jde zejména o ochranu a obnovu samořídících funkcí přírodních ekosystémů, ochranu fauny a flory a zachování krajinného rázu.

Území Národního parku je využíváno k vědeckému výzkumu a výchovným účelům a patří k vyhledávaným turistickým cílům. Veškeré využití národních parků je podřízeno zachování a zlepšení přírodních podmínek.

Správa NP a CHKO Šumava je příspěvkovou organizací, zřízenou Ministerstvem životního prostředí v roce 1991. Sídlo je ve Vimperku, ulice 1. máje 260. Příspěvková organizace Správa Národního parku a Chráněné krajinné oblasti Šumava zabezpečuje odbornou a praktickou péči o přírodní a krajinné prostředí na území Národního parku Šumava a území Chráněné krajinné oblasti Šumava tvořících současně Biosférickou rezervaci Šumava (Bruan, 2012).

5.1.1 Informační střediska

V roce 2012 byla v provozu všechna otevřená střediska. Mezi ně patří: IS Kvilda, IS Svinná Lada, IS Rokyta, IS a SEV Kašperské hory, IS Alžbětín, IS a SEV Stožec. Ostatní sezónní střediska jsou v provozu od 1. Května do 31. Října: IS Poledník, IS Březník, IS Ldina pila a také muzeum ve Vimperku. nejnavštěvovanější informační středisko – IS Kvilda disponuje mnoha informačními technologiemi, interaktivními obrazovkami, tematickými výstavami, knihovnou a odpočinkového místa v podobě lesního palouku pro děti se skutečnými exponáty, projekčně rozpořbovanými obrazy a poznávacími schránkami z lesa. Poslední inovací je nově vzniklý promítací sál, podporující 3D filmy zachycující převážně Šumavskou lesní krajinu.

V průběhu roku 2012 navštívilo informační střediska Správy NP a CHKO Šumava 213.262 turistů. Toto číslo je v porovnání s rokem 2011 mírně nižší hlavně kvůli uzavření nejnavštěvovanějšího střediska IS Kvilda po tři měsíce z důvodu rekonstrukce. Prokazatelný pokles návštěvnosti zaznamenává zámek Vimperk (Sýsová, 2012).

Graf 1: Návštěvnost informačních center NP Šumava

	2004	2006	2008	2010	2012
IS Stožec	10021	8238	5894	10928	15301
IS Ldina Pila	18900	25185	13128	13288	14522
IS Svinná Lada	11450	11407	17986	20861	20593
IS Kvilda	73940	65110	57457	74891	68815
IS Březník	3500	6950	4969	6846	7302
IS Rokyta	21935	25946	10721	11441	16918
IS Poledník	26666	28070	30920	15724	14180
IS Alžbětín	26065	30144	33623	28208	24506
IS Kašperské hory	11344	11332	17110	15905	22132
Muzeum Vimperk	9494	10482	12376	8097	6646
Zámek Vimperk				3578	2347
Celkem	233315	222864	204184	209767	213262

Zdroj: Výroční zpráva 2002

Obr.4: Informační středisko Kvilda

Zdroj: Vlastní zdroj

5.1.2 Programy pro veřejnost

Za rok 2012 připravila Správa NP společně s CHKO 238 programů pro veřejnost a z tohoto čísla organizovala informační střediska se středisky environmentální výchovy 195 programů. K nejnavštěvovanějším programům informačních středisek patřili: Ruční výroba skleněných korálků na sklářském kahanu – IS a SEV K. Hory, Tvořivá dílna „z Ovčína“ – IS a SEV K. Hory,

rýžování zlata – IS a SEV K. Hory, Výroba páteříků ze šumavy – IS Březník, Hledání Šumavských skřítků – IS a SEV K. Hory, Po stopách zlatokopů – IS a SEV K. Hory, Stará řemesla Šumavy – IS a SEV K. Hory a Staročeské hry – IS a SEV Stožec (Sýsová, 2012).

5.1.3 Muzeum Vimperk

Muzeum je návštěvníkům otevřené od 1. Května do 31. Října každý den kromě pondělí od 9 do 16 hodin, v červenci a srpnu až do 18 hodin.

Návštěvnost Muzea Vimperk během roku 2012 klesla v důsledku slunečného počasí, díky němuž dávali návštěvníci přednost převážně výletům do přírody. V červenci dosáhl počet návštěvníků 2826 osob. Toto číslo je o 1391 turistů nižší než jaká byla návštěvnost v červenci v roce 2011. Za celý rok navštívilo Muzeum 6646 osob a zámek 2347 zájemců, dohromady tedy 8 993 osob. Za vstupné bylo vybráno 168360 Kč a za drobný prodej činil zisk 80 479 Kč.

Pro návštěvníky byli během roku 2012 prezentovány expozice přírody, knihtisku, sklářského umění, historie města, výstavy Vimperk – Proměny města a 700 let Zlaté stezky. Začátkem Května až do srpna se návštěvníci mohli těšit z výstavy „Dřevo kolem Nás“. Díky příspěvku z grantového programu Jihočeského Kraje se na nádvoří konal „Týden se dřevem“, kterou provázela akce „Setkání Dřevosochařů“. Výsledky této akce mohou návštěvníci obdivovat i dnes na nádvoří hradu, kde jsou vystaveny. -Obrázek dřevěné sochy- . Výstavu „Šumavské poklady – sklo ze soudobých zbýrek“ mohli návštěvníci uvidět mezi srpnem a říjnem, kde se mohli těšit z mnoha krásných historických exponátů. Tato výstava byla podpořena grantovým programem Jihočeského kraje. 1. Září si mohli Návštěvníci sami zhotovit vlastní skleněné korálky. Ve Vlčkově kapli byli organizovány dvě výstavy: „Desetileté ohlédnutí za prací vimperského fotoklubu a výstava archeologických významů klubu“(Smolová, 2014).

5.1.4 Partnerské školy v NP Šumava

V roce 2012 byl přijat nový projekt „Partnerské školy NP Šumava“. Školy, které získali status „Partnerská škola NP a CHKO Šumava“ Získaly tyto školy:

Gymnázium a střední odborná škola ekonomická, Vimperk

MŠ Vimperk

ZŠ a MŠ Srní

ZŠ Hartmanice

ZŠ Lenora

ZŠ Smetanova Vimperk

ZŠ TGM Vimperk

ZŠ Volary

ZŠ, ZUŠ a MŠ Kašperské Hory.

Programy v rámci Partnerských škol NP Šumava:

- Přírodovědná soutěž „Národní park Šumava ve školních lavicích“ se zúčastnilo celkem 1680 dětí a z toho 106 dětí, které postoupili do druhého kola. Cílem programu bylo seznámení s územím Národního parku a Chráněné krajinné oblasti Šumava.
- Areál lesních her, nově zbudovaný areál určený pro nejmenší návštěvníky. Díky zbudování tohoto areálu se zvýšila návštěvnost v letních měsících v IS Stožci na dvojnásobek. Tento úspěšný projekt velkou měrou přispěl k dalšímu rozšíření nabídek a výukových programů pro veřejnost.
- Přírodovědný kroužek Správy Sedmikvítek, pravidelně se konající ve Vimperku je určen dětem od prvních tříd základních škol. V roce 2011 se ho účastnilo 22 dětí a v nadcházejícím roce se počet přihlášených dětí vzrostl na 37 dětí.

Výukové programy EVVO v roce 2012

- Předškolním dětem bylo od září nabýdnuto celkem 14 různých výukových programů.

- Pro první stupně základních škol v areálu Bavorský les bylo k dispozici celkem 23 programů.
- Pro druhý stupeň základních škol bylo v Bavorském lese vyčleněno 25 výukových programů.
- Pro střední školy bylo připraveno 28 programů v areálech Bavorského lesa (Kučerová, 2012).

Graf 2: Účast partnerských škol

Věková kategorie	Programů 2012	Počet osob
MŠ	40	727
1. stupeň ZŠ	86	1775
2. stupeň ZŠ	33	635
SŠ	4	78
Celkem 163 VP		3215 dětí

Zdroj: Výroční zpráva 2012, Národní park Šumava

5.1.5 Mezinárodní vztahy

V říjnu roku 2012 byla agenda zahraničních vztahů správy NP a CHKO Šumava rozdělena na mezy dva koordinátory Správy v důsledku odchodu do důchodu Ing. Michala Valenty a svěřena Ing. M. Staréhmú (Odbor ochrany přírody a krajiny), který řídí ekologickou část parku: Spolupráce na odborné úrovni vědy, výzkumu, péče o ekosystémy atd. a Mgr. J. Štemberkovi, který řídí odbor vnějších vztahů, do které spadá: Oblast cestovního ruchu, Marketing a propagace a s tím související projekty (Starý, 2012).

5.1.6 Spolupráce se Správou NP Bavorský les

Změnou vedení Správy NP a CHKO Šumava se uskutečnila setkání obou sousedních Národních parků v Modravě, září roku 2012. V rámci koordinace se uskutečnilo i několik dalších setkání vedoucích oddělení a náměstků. Předmětem jednání obou správ byly nové připravované projekty, realizující a končící projekty (Starý; Štemberk, 2011).

Společné projekty

Přeshraniční monitoring tetřeva Hlušce

Tento projekt vedený hlavním partnerem správou NP Bavorský les pokračuje v předešlé, několikaleté spolupráci tohoto projektu

Dalším prodlouženým výzkumem byla ekologie Rysa Ostrovida a srnce obecného v horském ekosystému.

V projektu mezinárodního vzdělávání byla nově vybudována nová autobusová zastávka Bučina u státní hranice, zbudovaná v červnu 2012 za podpory dotací EU z programu přeshraniční spolupráce ČR – Bavorsko.

Förderverein Kulturlandschaftsmuseum Grenzerfahrung

- Tento projekt s názvem „suchou nohou do rašelinišť na Šumavě a v bavorském lese“ plánoval otevření nové naučné stezky „Soumarské rašeliniště“ u soumarského mostu v roce 2011. Společné otevření proběhlo 24.5. 2012

Okresní Úřad Regen Nationalparkverkehrs-konzept

- Tento projekt měl za úkol propagaci zelených autobusů v NP Šumava a podporu autobusové linky Horská Kvilda-Kvilda Bučina (Slonková, 2012).

Mezinárodní návštěvy a exkurze v roce 2012

Díky programům podporující cizojazyčné exkurze nabízí NP Šumava přednášky a exkurze nejen pro vnitrostátní návštěvníky. Během roku 2012 uspořádala Česká zemědělská univerzita v Praze exkurze pro zástupce univerzity z Tahiti v národním parku Šumava, studenti lesnictví Universität Bern se zúčastnili exkurzí v dubnu 2012, zahraniční zástupci cestovních kanceláří – Czech tourism, Při školení lesa NP Bavorský les asistoval doprovod pro DR. Wim Knola, ředitele NP Veluwezoom v květnu 2012, Studenti z ochrany přírodních zdrojů z University of North Carolina z USA v květnu, Rakouská exkurze pro Böhmerwaldschule ze Schonenbernu v Květnu, studenti geografie z University of Iceland v květnu, Korejští zástupci z Hanas Seidel Foundation v červnu, V září podnikli exkurze v rámci

mezinárodní lesnické konference TU Mnichov FOWITA. Press trip podnikli novináři z Německa a Rakouska na poutní cestě Via Nova. Dalšího Press tripu se zúčastnil i prestižní časopis GEO 22.9. V říjnu se zúčastnil studenti z Wageningen University kurzu obecné geologie a mezi 7.-8. 10. Univerzita Graz „Institut für volkskunde und Kulturanthropologie“ proběhl kurz studentů pod vedením Prof. Dr. Katharina Eischangusa (Štemberk, 2012).

5.1.7 Informační a strážní služba v roce 2012

Její hlavními náplněmi a činnostmi bylo:

- Zabezpečování kontroly předpisů o ochraně přírody a krajiny vyplývající ze zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
- Ve spolupráci s informačními středisky se podílela na zabezpečení informačního servisu pro návštěvníky i trvale žijící obyvatele na území NP Šumava.
- Spolupracovala se samosprávami obcí a kontaktech s místními obyvateli.
- Organizovala doprovodné akce, především výchovnou a osvětovou činnost a doprovody či přednášky pro skupiny a jednotlivce. Tyto činnosti vzrostly v nabídce během roku 2012 zvláště u cílených aktivit pro specifické skupiny zájemců.
- Monitorovala počet návštěvníků
- Spolupráce se všemi vnitřními složkami uvnitř organizace při sběru a výměně dat, jejich zpracování a následném využití.
- Podílení se na vědeckovýzkumných programech prováděných externími zpracovateli
- Informační a strážní služba spolupracovala se složkami integrovaného záchranného systému při jeho cvičení. Přípravou tak zvýšila prevenci a bezpečnostní opatření v NP Šumava.
- Přeshraniční výměna informací a spolupráce s Bavorskými partnery na zabezpečení informačního servisu a zabezpečení kontroly předpisů na ochranu přírody.

- Podpora výchovného a vzdělávacího systému ve spolupráci se školami regionu.
- Podporovala aktivitu dobrovolných strážců, kteří se zasadili o plnění úkolů v oblasti ochrany přírody a spolupracovali i na dalších kulturních akcích národního parku.

V roce 2012 bylo na území Národního parku uskutečněno celkem 189 doprovodů pro 2849 osob a 252 přednášek pro celkem 8 778 osob. Během tohoto roku Národní park zaznamenal mírný vzestup účastníků, který je vysvětlen zřízením nových zábavných akcí pro děti (Šrail; Pecánek, 2012).

5.2 Významné oblasti

5.2.1 Chráněná krajinná oblast Šumava

Byla vyhlášena v roce 1963 na rozloze 168 654 ha, uvnitř je z roku 1991 vyhlášen Národní park Šumava. Spravuje oblasti Královského hvozd, Černého a Čertova jezera, a Boubín. CHKO chrání hodnotnou krajinu před nešetrnými lidskými zásahy. V této rozloze je přes 27 ha zemědělské půdy, orné, luk a pastvin, lesní půdy přes 57 000 ha, zastavěné půdy je asi 400 ha. Rozpětí nadmořských výšek od 498 m do 1362 m (Boubín).

5.2.2 Národní přírodní rezervace – Boubínský prales

Tato rezervace byla vyhlášena již roku 1858. Je v části královského pomezního hvozd. V roce 1870 zničila vichřice velkou část lesa, takže z pralesu zbylo jen 46,67 ha. Ten byl v roce 1933 vyhlášen za státní přírodní rezervaci. Od roku 1979 vede pralesem asi 4 km dlouhá naučná stezka. Proti škodám, které působí lesní zvěř je park oplocen (Patzelt, 2011).

5.2.3 Národní přírodní rezervace Černé jezero

Vzniklo ve čtvrtohorách, je ledovcového původu, název jezera je odvozen od černé barvy vody vzniklé odrazem okolních lesů. Zaujímá 18 ha, nejhlubší 40 m, ve výšce 1008 m. Je to největší i a nejhlubší jezero na české straně Šumavy. Do jezera přitéká dvěma malými potoky a odtéká Černým potokem do Úhlavy. Patří k oblasti toků do severního moře. Hráz jezera je

zpevněna a je u ní hydroelektrárna, postavená v roce 1929 jako první přečerpávací elektrárna v Čechách (Patzelt, 2011).

5.2.4 Čertovo jezero

Leží na jihovýchodním svahu Jezerní hory pod 313 m vysokou karovou stěnou, zaujímá 10,30 ha. Povodí řeky Řezné je v Bavorsku a náleží k černomořskému úmoří (Dohnal, 2011).

5.2.5 Bílá strž

Bílá strž je romantické údolí s jediným vodopádem na celé Šumavě. Je to vrchovištní rašeliniště o rozloze 140 ha, porost tvoří borovice blatka, mokřýš střídavolistý a kamzičnick rakouský.

Oblast Šumavy patří mezi nejméně poškozená území Evropy, spolu s Bavorským lesem bývá často nazýváno plicemi Evropy (Patzelt, 2011).

5.3 Správa národního parku Šumava

5.3.1 Ochrana lesa

Práce prováděné v ochraně lesa souvisely především s probíhající gradací lýkožrouta smrkového. Množství prací spojených s ochranou lesa proti podkornímu hmyzu bylo v návaznosti na vysoký objem zpracovávaných nahodilých kůrovcových těžeb nejvyšší v historii NP Šumava (Kindlman, 2004).

5.3.2 Péče o zvěř

V zimním období jsou v péči o zvěř využívány přezimovací obůrky. V těchto objektech je zvěř krmena za účelem snížení jejího negativního působení na lesní ekosystémy. Jako objemové krmivo se zvěři předkládá balíkové seno, místně se v rámci regionu vykupuje od místních obyvatel kvalitní seno. Dužnaté krmivo jsou krmná mrkev a krmná řepa, jako jadrné krmivo se předkládá oves nebo ovesné slupky. Obůrky se zavírají v závislosti na vývoji počasí v daném roce, na jaře se pak otevírají podle narostlé

vegetace. Obůrky využívá především jeleni zvěř a tráví v nich přibližně 100 – 120 dnů ročně.

Počátek roku byl věnován usměrňujícím těžebně-pěstebním zásahům s cílem podpořit prostorovou výstavbu a cílovou druhovou skladbu porostů.

Tyto zásahy byly uskutečněny v porostech odpovídajících vzdáleným a přechodným typům porostů. Získaná dřevní hmota z těchto zásahů byla použita na přípravu obranných zařízení proti hmyzím škůdcům.

Počátkem letního období nastal vzestup kůrovcových těžeb, usměrňující zásahy byly tedy zastaveny. Nejvíce nahodilých těžeb bylo zpracováno v oblasti obcí Stožec, České Žleby a Prášily. Realizace speciálních managementů byla zajišťovaná externími dodavateli v rámci programu péče o krajinu (PPK). Cílem těchto opatření byla podpora a udržení druhové diverzity chráněných druhů rostlin a živočichů. Jednalo se především o ruční kosení travních porostů ve stanoveném termínu, s odstraněním pokosené biomasy z uvedených lokalit a o řízenou pastvu ovci a koz. Tato opatření byla realizovaná na 55 lokalitách s celkovou výměrou 65 ha. Kromě této péče byla věnována zvláštní pozornost likvidaci invazních druhů rostlin (bolševník velkolepý, lupina mnoholistá, netykavka žláznatá aj.).

Důležitým úkolem bylo vymezení cenných lokalit bezlesí, které jsou významné z titulu udržení biodiverzity rostlin i živočichů. Tyto lokality nejsou dlouhodobě zemědělsky ani jinak využívány, postupně degradují a zarůstají dřevinným náletem. O využití těchto lokalit není z důvodu nevhodných přírodních podmínek pro hospodaření ze strany zemědělských subjektů zájem, neboť by se zde jednalo především o ruční práci (Jirsa, 2012).

5.3.3 Rybářství

V Národním parku Šumava je vyčleněno celkem šest rybářských revírů o celkové délce toku 84 kilometrů. Výkon rybářského práva je možný na 4 revírech (Křemelná, Teplá Vltava, Řasnice a Studená Vltava) v celkové délce 41,2 km. Chráněné rybí oblasti jsou vyhlášené na zbývajících délce revírů tj. 42,8 km.

Mezi hlavní druhy ryb vyskytující se ve vodních tocích na území NPŠ patří pstruh obecný, lipan podhorní, mník jednovousý, střevle potoční, vranka

obecná a mihule potoční. Účelem zarybňování v NPŠ je posílení populací původních, v ekosystému žádoucích druhů ryb. Od roku 2009 je schválen nový plán zarybňování s ohledem na výsledky monitoringu provedeného v našich revírech v roce 2008. Monitoring prokázal stabilizaci populace pstruha obecného. Celkově se tedy snižuje zarybňování právě pstruhem obecným, a naopak se navyšují počty vysazovaných lipanů podhorních a střevli potočních. Cílem je dosahovat přirozené rovnováhy rybích společenstev – druhově i věkově (Šperl, 2012).

5.3.4 Mezinárodní spolupráce

Správa Národního parku Šumava činí neustále kroky k posílení postavení NP Šumava v rámci evropských národních parků. Společně s Národním parkem Bavorsky les se obě Správy – jako třetí ze čtyř českých „přeshraničních“ národních parků – přihlásily k zájmu o naplnění kritérií přeshraniční certifikace největší evropské federace velkoplošných chráněných území EUROPARC (Starý, 2012).

5.3.5 Meteorologie a hydrologie

Správou NP Šumava je provozován systém malých sezónních mezoklimatických a hydrologických stanic, v roce 2012 jich bylo v provozu 30. Šest meteorologických stanic s automatickým přenosem dat přinášely informace o teplotě vzduchu a půdy, dešťových srážkách, vzdušné vlhkosti a rychlosti a směru větru ve 2 m nad zemí. Pět stanic je zaměřeno na měření vlhkosti půdy, čtyři na měření hladiny podzemní vody, dvě na vzdušnou vlhkost, teplotu a srážky. Třináct hydrologických stanic na drobných tocích pak sleduje průtok (výšku hladiny), teplotu, vodivost a případně kyselost vody. Získaná data jsou zálohována v datovém archivu a využívána příležitostně (podkladová data pro vyhodnocení vývoje kůrovce, životní podmínky perlorodky říční aj.) nebo systematicky (vyhodnocování chemických a srážkoodtokových poměrů na rašeliništích) (Zelenkový, 2012).

5.3.6 Ptáci

Neustále probíhají inventarizační průzkumy jednotlivých lokalit nebo typických stanovišť a dlouhodobý monitoring. Průběžně jsou evidovány, registrovány, ukládány a vyhodnocovány náhodné údaje a monitorovány evropsky významné druhy ptáků, pro které byla vyhlášena SPA Šumava.

Monitoring zahrnuje terénní sběr dat, jejich registraci a vyhodnocení do formy podkladů a zpráv pro vyhodnocení stavu a trendů populací sledovaných druhů ptáků. Tato činnost je prováděna ve spolupráci a koordinovaně s Českou společností ornitologickou a AOPK (Juha, 2012).

5.4 Informační střediska

Od července 2012 byla informační střediska, Muzeum ve Vimperku a střediska environmentální výchovy zařazena do nově vzniklého Oddělení informačních středisek a environmentální výchovy v Odboru vnějších vztahů. V roce 2012 byla v provozu všechna celoročně otevřená střediska (IS Kvilda, IS Svinná Lada, IS Rokyta, IS a SEV Kašperské Hory, IS Alžbětín, IS a SEV Stožec), od 1. května do 31. října také 3 sezónní střediska (IS Poledník, IS Březník, IS Idina Pila) a Muzeum ve Vimperku (Sýsová, 2012).

5.5 Srovnání Národního parku Šumava a Národního Parku Bavorský les

Vzájemné hodnocení Národních parků je velice zajímavé už jen z toho faktu, že zde máme jednu rozsáhlou chráněnou přírodní lokalitu s relativně podobnou skladbou krajiny na obou stranách pohraničí České republiky a Německa. I přes tuto skutečnost je ráz krajiny poměrně diferencovaný, což je dáno odlišnými postupy Správ národních parků. Národní park Bavorský les (Nationalpark Bayerischer Wald) se vůči Národnímu parku Šumava liší striktním dodržováním první chráněné zóny – nezasahovat jakýmkoli způsobem do přírodních lokalit a nechat přírodu vystavenou přírodním vlivům bez jakékoli pomoci. Výsledkem tohoto postupu bylo odumření převážné většiny Bavorského pralesa, který podlehl několika posledním kůrovcovým kalamitám. Prales tvoří dnes z naprosté většiny mrtvé kmeny smrků, které pozvolně pod vystavením přírodních procesů padají, následně tlejí a vytvářejí novou půdu a prostor pro jiné semenáčky. Z jednoho hlediska ztratil les svůj původní charakter, z pohledů ekologů krajina naopak nabývá svého potenciálu. Nová generace smrčín, která se postupně sama přirozenými podmínkami rozšíří znovu po Bavorském lese, bude zastoupena pouze nejsilnějšími smrčínami, které přežily díky velké rezistenci vůči kůrovcům. Nový les bude zastoupen o více druhů dřevin a bude tak i zdravější a bude mít

i dostatek živin z původních, „nynějších“ odumřelých stromů. Tento postup, který do budoucna jistě převyšší přírodní hodnotu Národního parku Šumava, je však vykoupěn velkou cenou. Vyzrání takového biotopu do původní podoby bude trvat ještě několik generací.

Národní park Šumava nebyl od svého vzniku tak mnoho konzervativní. V minulosti byl naopak často kárán za porušení první chráněné zóny, zejména svozem a kácením kůrovcem napadených lokalit., za což byly vůči Správě Národního Parku uděleny dotační sankce. První sankce ve výši 250 tisíc byla udělena za porušení ochrany tetřeva hlušce, *Tetrao urogallus* (Gaisler 2007) při zásazích proti kůrovci. Druhá sankce byla udělena za neoprávněné použití protikůrovcových chemikálií a za negativní dopad kácení smrků na vzácnou přírodu. Podle odborného posudku, který si objednala inspekce u University Karlovy, byla krajina lidským zásahem značně poškozena. V návaznosti na tuto studii udělila Česká inspekce životního prostředí Národnímu parku Šumava pokutu v celkové výši 450 tisíc Kč. Hlavním argumentem bylo srovnání Národního parku Šumava s Národním parkem Bavorský les, v němž by měli lidé možnost pozorovat přírodu v její přirozenou cestou (Bartoch, 2012).

6 CESTOVNÍ RUCH V NÁRODNÍM PARKU ŠUMAVA

Je obecně známo, že hlavním cílem ať už národních parků nebo chráněných krajinných území je ochrana přírody. Kdyby tomu tak zde bylo doslova, byl by národní park zakázanou oblastí, kam by člověk ani nesměl vstoupit, aby nenarušil jakkoli běžný chod života. Takovýto způsob ochrany, byť se může jevit jako velmi radikální, by však byl pro přírodu tím nejlepším možným řešením k cestě vlastního přirozeného vývoje. Naštěstí pro nás, tomu však až tak není. Obecně platí pravidlo, že příroda je v národním parku na prvním místě, ale dnes jsou zde ještě navíc dvě další složky, které se podílejí na celkovém obrazu a chodu krajiny. Je to sociální složka a ekonomická složka. Cílem je tedy zachovat trvale udržitelný rozvoj. Ekonomickou složku můžeme rozdělit na přímou, která zprostředkovává nabídku a poptávku místních firem, ve tvorbě nejrůznějších statků a poskytováním služeb. Nepřímou ekonomickou složkou se rozumí investice, která může ale i nemusí mít vliv na zdejší ekonomiku. Jako příklad můžeme uvést reklamy, cílicí na přilákání nových návštěvníků či průvodcovské činnosti, stavění rozhleden a místních stezek.

Šumavské pohoří patří mezi nejstarší a nejrozsáhlejší v celé střední Evropě. Krajinu pokrývají z 80% celé plochy lesy, které s bavorskou částí vytváří největší souvislý les celé střední Evropy. Rozkládá se v pohoří mezi Šumavou a Českým lesem podél jižní hranice českých zemí společně se Spolkovou republikou Německem a Rakouskem. Počátky turistiky sahají z doby prvních budování horských chat a rozhleden z 2. poloviny 19. století, za které se zasloužil z velké části Klub českých turistů. Mezi hlavní atrakce, které doplňují okolí šumavské krajiny jsou i některé památky z dob původního osídlení. Jsou to Hrady Kašperk, Velhartice, Vimperk nebo keltské hradiště Obří hrad a církevní památky a poutní místa, původní dochovaná horská sídla nazývaná Královácké Dvorce (Antýgl), nebo s tzv. volarskými domy i se stavbami "skanzenového" stylu (Štemberk, 2013).

6.1 Hlavní turistické cíle

Turisté navštěvují Šumavu převážně z následujících důvodů:

- a) Příroda
- b) Kulturní a historické památky
- c) Pěší turistika
- d) Cyklistika
- e) Zimní sporty
- f) Vodní sporty
- g) Jízda na koni
- h) Táboření

(Regionální řídicí výbor, 2011)

6.1.1 Příroda

Hlavní atraktivitou Šumavského národního parku je v první řadě unikátní přírodní zastoupení krajiny, které využívají návštěvníci zejména jako rekreační oblasti cestovního ruchu. Park je atraktivní zejména pro lidi z měst, kteří hledají odpočinek od rušných velkoměst a lidské společnosti. Společně s parky v Bavorsku a Horním Rakousku, vytváří Šumava nejvýznamnější a nejzachovalejší přírodní oblast v celé střední Evropě. Zcela nové možnosti umožnilo připojení České republiky k Schengenskému prostoru, který umožnil volný pohyb osob přes hranice, čímž umožnilo navštívení jak zahraničních turistů národní park Šumava, tak i možnost Českých turistů lépe poznávat evropská přírodní společenstva. Hlavním cílem NP Šumava by se mělo stát nalezení kompromisu mezi volným pohybem osob a ochranou přírody tak, aby nebyla diskriminována ani příroda, ani turisté.

Nejvíce navštěvované turistické cíle v NP Šumava:

„Březník

Klostermannova vyhlídka u Srní

Mrtvý luh

Povyďří

Prameny Vltavy
Stifterova vyhlídka nad Plešným jezerem
Stožecká skála
Trojmezí
Vintířova skála“³

6.1.2 Kulturní a historické památky

Území národního parku v porovnání s přírodní nabídkou zdaleka nedisponuje kulturně historickými atraktivitami. Zejména za špatného počasí se zde projeví nedostatečná nabídka atrakcí zvláště pro rodiny s dětmi. Největší nabídka kulturně-historických památek je v šumavském podhůří s četným zastoupením hradů, zámků, zřícenin a tvrzí (Rabí, Klenová, Velhartice, Chudenice). Zvláště významné jsou historická města se zachovalou architekturou, množstvím dochovaných památek, které jsou vhodné jak pro pěší turisty, tak cykloturisty s tematickým zaměřením podél plavebních kanálů.

K nejvýznamnějším turisticky navštěvovaným místům patří:

“Areál lesních her Kašperské Hory
Archeopark Prášíly
Botanická zahrada Prášíly
Hauswaldská kaple
Kostel sv. Vintíře na Dobré vodě
Keltské hradiště Obří hrad
Muzeum Dr. Šimona Adlera Dobrá voda
Muzeum šumavských lokálek
Muzeum Expo Kanál Jelení vrchy
Návštěvnícké centrum dřevařství Modrava
Pomník Adalberta Stiftera nad Plešným jezerem

³ Strategie
trvale udržitelného turismu
pro území Národního parku Šumava 2011, s. 11

Rechle (Hradlový most na Vydře)
Rosenauerova kaple
Rozhledna Poledník
Schwarzenberský plavební kanál
Stálá expozice Kvildy a Bučiny
Stará Huť u Podlesí
Stožecká kaple
Turnerova Chata
Venkovní geologická expozice Rokyta
Vchynicko-tetovský plavební kanál
Vodní elektrárna Čeňkova pila
Vodní elektrárna Vydra se stálou expozicí Šumavská energie
Zřícenina hradu Kunžvart
Žďárské jezírko⁴

6.1.3 Pěší turistika

I přes přísná omezení daná návštěvním řádem Národního parku Šumava se nabízí návštěvníkům velký výběr turistických naučných cest po celém území národního parku. Pro lepší orientaci v terénu slouží síť turistických značených tras, které jsou výsledkem dlouholetých kompromisů mezi možnostmi turistů pro vstup do chráněných území a ochrannými programy, jejichž smyslem je zachování přírody. Turistické naučné stezky mají zde dlouhou tradici, která sahá až do období před 2. světovou válkou, o kterou se významně zasloužil Klub českých turistů. K obohacení turistiky napomáhá i několik programů vedených přímo správou národního parku. Jedná se zejména o průvodcovské programy, které mají ekologicky naučný význam.

Seznam naučných stezek a poznávacích okruhů:

„Naučná stezka Chalupská slat“
Naučná stezka Jezerní slat
Naučná stezka Karla Klostermanna

⁴ Strategie
trvale udržitelného turismu
pro území Národního parku Šumava 2011, s. 13

Naučná stezka Keltové na Šumavě – Obří hrad
Naučná stezka Medvědí stezka
Naučná stezka Povydří
Naučná stezka Schwarzenberský plavební kanál
Naučná stezka Stožecká skála
Naučná stezka Tříjezerní slať
Naučná stezka Vchynicko – tetovský plavební kanál
Naučná stezka Vintířova stezka
Poznávací okruh Národní park
Poznávací okruh Nelesní krajina
Vycházková stezka Okolo Kostelního vrchu (Hauswaldská kaple)
Zážitková stezka Duch pralesa
Zážitková trasa Na Ztraceném
Zážitková trasa Proměna horské smrčiny⁴⁵

6.1.4 Cyklistika

Stejně tak, jako je tomu u pěší turistiky, je cyklistika značně omezená pravidly o volném pohybu v Národním parku. Omezení jízdy po silnicích, místních komunikacích je vykompenzováno zbudováním systému cyklotras v této výjimečné krajině.

6.1.5 Zimní sporty

Národní park se svojí vysokou průměrnou výškou 1000 m.n.m. je vhodný zejména pro širokou škálu zimních sportů a nabízí ideální podmínky a vysokou kvalitu sněhu. Díky projektům, jako je bílá stopa, nabízí park několikakilometrové upravované běžecké stopy. Nízké teploty zaručují stálý výskyt sněhu i za teplejších zimních období. Pohyb návštěvníků je z legislativního hlediska omezen obdobně jako u pěší turistiky a je zakázán vstup do 1. chráněné zóny a klidových území s výjimkou vyznačených cest. V tuto roční dobu platí navíc určitá místní a časová omezení.

Šumava je známá svými zimními aktivitami pro svou nejrozsáhlejší udržovatelnou síť značených cest v celé České republice, která čítá více než

Strategie
trvale udržitelného turismu
pro území Národního parku Šumava, 2011, s. 15

600 km tras a jen v Národním parku se jedná o 380 Km. V národním parku je možné sjezdové lyžování v Srní u vleku Hotelu Vydra, vleku Modrava, Kvilda, ve sněžném areálu Strážný a ve ski areálu Žleby. Pravidelně se lyžařské stopy udržují od 15. prosince a podle závislosti na sněhových podmínkách jsou spravované až do 15. března.

Pro zimní sezonu 2013-2014 investovala správa Národního parku a chráněné oblasti Šumava do přípravných prací na běžkařskou sezonu více než jeden milion korun a další tři miliony byly vyčleněny na opravy a údržby. Správa Národního parku opravila nebo nově zřídila lyžařské mostky na Stožci, Horské Kvildě, Borové Ladě, Filipově Huti, a na polci u Zadova. Pro tuto sezonu se plánuje rozšířit celkem 30 Km nových tratí, které rozšíří obecní okruhy navazující na magistrálu. Stejně jako i minulý rok se plánuje oficiální zahájení zimní sezóny v Národním parku Šumava a otevření Bílé stopy 28. prosince 2013 na Kvildě. Podmínky realizací projektů závisí na úspěšnosti získání dotací na údržbu tratí. Údržba stop v jedné zimní sezóně šinní v průměru 2.5 milionu Korun. Největší část nákladu financují obce a Správa Národního parku a CHKO Šumava. (Pechouček, 2013)

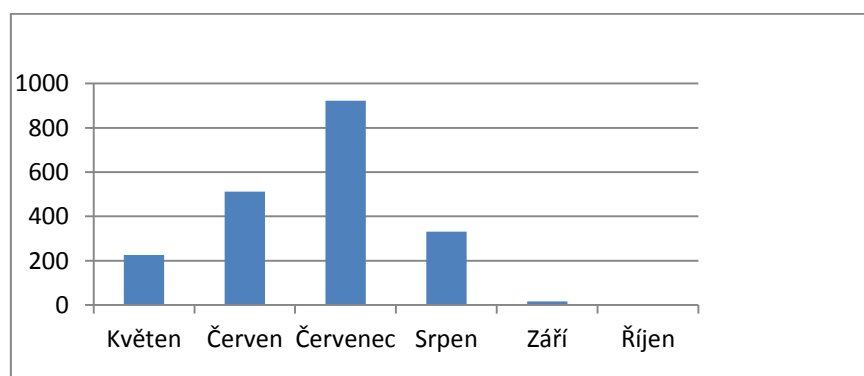
6.1.6 Vodní sporty

Jednou z nejvýznamnějších rekreačních aktivit národního parku je vodní turistika na kánoích a splouvání toků Otavy a Teplé Vltavy. Za rok 2013 sjelo od začátku května do konce října celkem 2009 lodí ze Soumarského mostu do pěkné. Tento rok značí mírný pokles splouvání oproti minulému roku, kdy celkový počet sjíždění na Teplé Vltavě činil 2221 lodí. V roce 2011 bylo zaevidováno 3406 lodí. I přes to, že se oproti minulým rokům změnili regule pro splouvání, nebyla zaznamenána příliš velká změna v počtu splouvání po Vltavě. Nově upravené regule byly schváleny na dobu neurčitou a z tohoto důvodu je nepravděpodobné, že se jejich pravidla budou v průběhu několika let výrazně měnit. Splouvání však bude i nadále přísně monitorováno pro zamezení případným ekologickým komplikacím ekosystémů na Teplé Vltavě (Regionální řídicí výbor, 2011).

Podle slov Pavla Pechoučka, mluvčího správy NP a CHKO: „Návštěvnost v roce 2013 byla pravděpodobně nižší z důvodu červnových povodní, nízké hladině vody během září a neobvykle studené první polovině

října. V květnu se splouvalo pouze o víkendech a státních svátcích, od června už každý den, pokud to dovolila výška hladiny vody“. Hladina vody se obvykle pohybuje mezi 51 až 61 cm. Za těchto podmínek je umožněno splouvání sedmi lodí každou hodinu. Za den je tedy umožněn vstup 63 lodí, což je navýšení oproti roku 2012 o 35 lodí. Každý den je povoleno splouvat od osmi ráno do večera celých 12 hodin a v některých případech je vstup pouze s akreditovaným průvodcem.

Graf 3: Počet lodí v roce 2013

Zdroj: Výroční zpráva 2012, Národní park Šumava

Navýšení vstupu lodí bylo schváleno Odborem životního prostředí, zemědělství a lesnictví Krajského úřadu Jihočeského kraje jako nevýznamný vliv na životní prostředí (Pechoušek, 2013). Autor odborného posouzení tvrdí: „Na základě vyhodnocení všech odborných podkladů jsem došel k závěru, že i když prakticky každé splouvání má nějaký dopad, schválená varianta už s dostatečnou jistotou nevyvolá významné vlivy na přírodu. Určité i mírné ovlivnění je podle naší i Evropské legislativy přípustné, jen je potřeba tyto méně významné vlivy dále snižovat“.

6.1.7 Táboření

Možnost táboření je jasně vymezena vyhrazenými místy odsouhlasenými národním parkem Šumava. Možnost táboření je udělena v oblasti Antýglu a Zahrádky. V lokalitě Paulina je další možnost táboření, ale s omezením motorizované dopravy. V této lokalitě pod Čenkovou pilou je výhoda relativní blízkosti Národního parku s CHKO. Je zde možnost táboření a také bivakování. Od roku 2008 se v Šumavě rozrůstá zcela ojedinělý projekt

nouzových zimovišť, který je v Česku zatím raritou. Tento typ pobytu vyhledává stále více návštěvníků (Mareš 2011).

Nouzová nocoviště:

„Hůrka u Prášil

Poledník

Modrava

Bučina

Strážný

Nové údolí

Pod Plešným jezerem“⁶

6.2 Edukace a programy

Národní park Šumava disponuje mnoha edukačními programy pro širokou skupinu návštěvníků. Všechny edukační programy probíhají ve střediscích ve Stožci, Kašperských horách a Vimperku (Sýsová 2012).

- Pobytové programy ve Stožci jsou určeny zvláště pro studenty základních a středních škol.
- Jednodenní přednášky v Kašperských horách určené pro obyvatele z celé České republiky.
- Doplnění školního vyučování, koná se ve Vimperku. Jedná se o tematické programy s nejrůznější ekologickou tematikou, které trvají jednu až dvě hodiny v interiéru nebo přímo v terénu.
- Střediska environmentálního vzdělávání – školení pro učitele
- Informačně edukativní činnost prostřednictvím turistických informačních center, naučných stezek a ostatních materiálů (Kučerová 2012).

⁶ MAREŠ, Jiří. *NOUZOVÁ NOCOVIŠTĚ V NÁRODNÍM PARKU ŠUMAVA* [online]. 31.12 2011 [cit. 2013-011-3]. Dostupné z: <http://www.plzenskykraj.kct.cz/pamatky/bivaky.htm>

6.2 Klady a zápory cestovního ruchu v Národním parku Šumava

Národní park disponuje množstvím aktivit a programů pro širokou veřejnost. Pro nejmenší návštěvníky jsou zde ve spolupráci s partnerskými školami vedeny výukové programy s určitou tematikou. Přednášky s průvodcem jsou cíleny jak pro návštěvníky, tak i pro odbornou veřejnost. V letním období je park navštěvován hlavně kvůli výletům do přírody, kempování, splouváním řek, rybaření, cyklistice, nebo památkám. V zimním období jsou silnou stránkou Šumavy lyžařské stezky. Díky poměrně vysoké nadmořské výšce a kvalitní materiálně technické vybavenosti, je zde lyžování možné i za teplejšího zimního období. Ubytování nabízí velký rozsah služeb, od plně vybavených hotelů pro nejnáročnější klientelu, až po finančně dostupnější pensiony.

Hlavními nedostatky pro turisty je nedostatečná zbudovaná materiálně technická základna pro aktivity za špatného počasí. Je zde velký nedostatek zastřešených hřišť pro sportovní aktivity a i malé zastoupení kulturních center. Dalším problémem je neodvádění daně za pobyty turistů zejména u menších pensionů státu. Je potřeba zpřísnit finanční postih nebo zavést častější kontroly zvláště v oblastech, kde počet turistů neodpovídá počtu přenocovaných nocí.

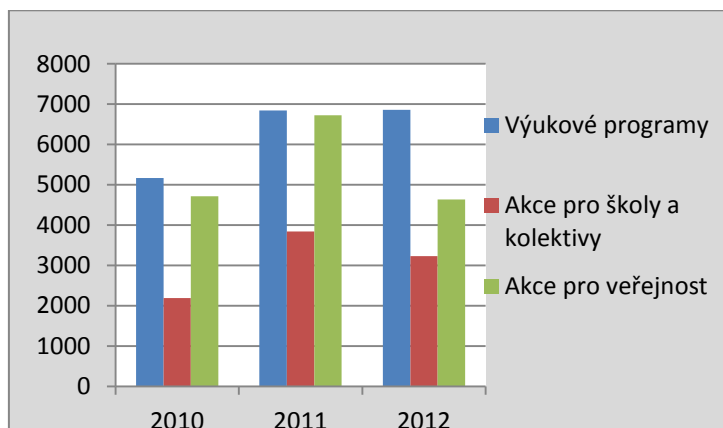
7 NÁVŠTĚVNOST NÁRODNÍHO PARKU ŠUMAVA

Podle konzultace s Mgr. Josefem Štemberkem: I přesto, že se pro většinu lidí může zdát Šumava opomíjenou oblastí v České republice pokud se cestovního ruchu týká, navštíví ji každoročně přes dva miliony turistů. Z tohoto čísla tvoří převážnou část – 90% vnitrostátní cestovní ruch a jen zbývajících 10% tvoří zahraniční turisté, převážně Němci a Nizozemci. Pro Čechy patří národní park právem mezi klenoty v krajinných oblastech České republiky. Je to dáno Šumavskou historií, která nebyla vždy tak přívětivá k lidem a jejich obyvatelům, díky čemuž si měla možnost dochovat daleko více svých původních přírodních relikvií než v ostatních chráněných oblastech. Boubínský prales, v kterém dodnes rostou zbytky pralesa, který ještě v 11. století se hojně rozprostíral po celém území české republiky, má nyní své poslední útočiště právě zde a je živým příkladem jedinečného a posledního nezměněného lesa nejen české republiky. Národní Park svou rozlohou zaujímá 68 064 ha, které nemá šanci ani pravidelný návštěvník v celku za svůj život prozkoumat.

Faktorů, které ovlivňují návštěvnost, je nespočetné množství. Zcela jistě velkou roli zde, tak jako kdekoli jinde ve světě, hraje počasí. Se svojí poměrně vysokou nadmořskou výškou je klima zde poměrně proměnlivé a nevypočitatelné. Velkým tahákem pro nové turisty jsou reklamy nebo zprávy z médií, webových stránek či televize, které prokazatelně lákají nové turisty. Díky těmto informačním technologiím vstoupí Šumava do obecného podvědomí potenciálního návštěvníka. Pokud je reklama lákavá a dokáže zaujmout, je tu nemalá šance, že tento člověk navštíví NP Šumava. Zcela jistě zde hraje roli výjimečnost krajiny, ale i nové zážitky s Šumavou spojené jsou významným aspektem, který má vliv na realizaci výletu, popřípadě pobytu. Takovýmto motivačním zážitkem může být například zbudování nových cyklotras, naučných stezek, zbudování rozhleden, turistických center apod. Nemusí jít ani o revoluční novinku ze strany Národního parku, projektem může být pouze zrekonstruování laviček, oprava cesty nebo znovuotevření původní atrakce. Nové návštěvníky motivuje více nově zbudovaná atrakce, o které se dozvěděli z médií, nežli kterákoli jiná prezentace šumavské přírody. Je to paradoxem zvláště u těch turistů, kteří nikdy předtím Národní park nenavštívili

a nemají možnost vědět, jaký potenciál nese Šumava a jaké zážitky jím ve skutečnosti může nabídnout. Přesto přijedou hlavně na novinky a poté, co dorazí, nemůžou si vynachválit všechny „staré“ krásy okolní krajiny, moderní turistická centra a ostatní služby specializující se na cestovní ruch.

Graf 4: Akce pro veřejnost

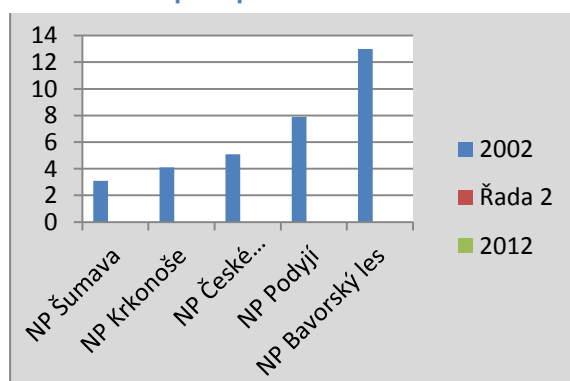
Zdroj: Výroční zpráva SNP Šumava 2012 1

8. JAK OVLIVŇUJE CESTOVNÍ RUCH NP ŠUMAVA

Každoroční příliv několika milionů turistů se musí určitým způsobem projevit na ráz okolní krajiny. Přímé důsledky cestovního ruchu na národní park jsou jen stěží zjistitelné a první projevy poškození se mohou pozorovat až po dlouhodobějším zkoumání vlivu cestovního ruchu na okolní prostředí.

Není v silách Správy Národního parku zachytit všechny přestupky návštěvníků. Národní park Šumava má v poměru ke svému rozsáhlému území poměrně malé zastoupení strážců (viz graf 4). S přihlédnutím na fakt, že strážci Národního Parku Šumava byli téměř vždy úspěšní s přistižením a zamezením protiprávního jednání a nikdy nečelili žádným závažným ztrátám v důsledku nezákonné lidské činnosti, je tento jejich počet dostačující. (Šrail, 2012).

Graf 5: zastoupení počtu strážců na 10 000 ha

Zdroj: Výroční zpráva SNP Šumava 2012

8.1 Pozitivní vlivy turismu

8.1.1 Pozitivní vlivy turismu na přírodu:

- Ekologické edukační kurzy
- Veřejná kontrola managementu hosty území
- Získání zkušeností a znalostí o chodu národního parku a ochraně přírody.
- Hlavní negativní vlivy turismu na přírodu:
- Zvyšování počtu obyvatel a zástavba biotopů
- Zvyšující se počet obyvatel způsobuje narušení živočichů v přírodě zvýšeným hlukem

- Zplodiny motorové dopravy, solení silnic.

8.1.2 Pozitivní vlivy cestovního ruchu na kulturní prostředí:

- Získávání příspěvků na udržování kulturních památek
- Tlak na místní komunity v péči obce
- Návrat k originálním zvyklostem, tradicím a folklóru
- Zvýšení aktivity místního obyvatelstva s rozvojem cestovního ruchu se snahou profitovat z něj
- Zvyšuje se rozvoj služeb s přibývajícím konkurencí (Rimeš, 2006).

8.2 Negativní vlivy turismu

Negativní vlivy cestovního ruchu můžeme rozdělit na krajinné a kulturní prostředí.

8.2.1 Negativní vlivy turismu na přírodu:

- Zvýšením příjmů obyvatel nastává postupné rozrůstání obyvatelstva a hrozí postupné vytlačování původních biotopů. V Národním parku Šumava jsou však chráněné oblasti striktně chráněny (Nárt, 1998).
- Zvýšením hustoty turismu se zvyšuje i znečištění: Emise, které mají drastický dopad na lesní porost, špatně rozložitelný nepřírodní odpad, hluk a světlo rušící některé druhy zvířat zejména v období rozmnožování a způsobuje jejich početné zastoupení.
- Dalšími projevy cestovního ruchu jsou eroze, kterým se pomalu předchází na citlivějších oblastech zbudováním dřevěných cest.

Obr.5 Dřevěný chodník na slati

Zdroj: vlastní zdroj

8.2.2 Negativní vlivy na kulturní prostředí

- Změna tradičního způsobu života v důsledku příjmů z cestovního ruchu.
- Obyvatelé se s rozrůstajícím se cestovním ruchem postupně přeorientovávají své původní živnosti a jejich hlavní živností se stávají příjmy z cestovního ruchu. Obyvatelé se tak stávají závislími na příliv turistů. Důsledkem je ztráta některých profesí a nárůst sezonnosti (Rimeš, 2006).

9 SANKCE NÁRODNÍHO PARKU ŠUMAVA

9.1 V roce 2012

V roce 2012 bylo v rámci výkonu státní správy řešeno celkem 11 případů protiprávního jednání, z toho bylo deset přestupků.

Pokuty byly v deseti případech uloženy z důvodů porušení základních ochranných podmínek národního parku podle zákona č. 200/1990 Sb., V těchto případech šlo o vjezd motorového vozidla mimo silnice, místní komunikace a místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody. Přestupky byly v prvním případě vyřešeny stanovením blokové pokuty a v ostatních případech uložení příkazu. Celková výše pokut ve správním řízení byla 9700 Kč.

Další přestupky v roce 2012, které nebyly spáchány z důvodu cestovního ruchu jsou nepovolená kácení dřevin rostoucí mimo les. Sankce byla uložena ve výši 8000 Kč.

Česká inspekce udělila na základě podnětu Správy NP Šumava dva případy nepovoleného kácení dřevin, za které uložila pokuty ve výši 30 000 Kč (Štrail, Pecánek 2012).

9.2 V roce 2011

Přestupky byly v jednom případě vyřešeny uložení blokové pokuty, ve 13 případech uložení příkazu a ve 4 případech rozhodnutím o uložení pokuty. Celková výše pokut uložených v přestupkovém řízení činila 9.600 Kč.

Ve správním řízení byly řešeny správní delikty, týkající se poškození či nepovoleného kácení dřevin rostoucích mimo les, a to v jednom případě a porušení základních ochranných podmínek národního parku také v jednom případě (Štrail, Pecánek 2012).

9.3 V roce 2010

V roce 2010 vykonala státní správa celkem 31 případů protiprávního jednání. Z toho se jednalo o 24 přestupů a o 4 správní delikty.

V případě 24 přestupků byly vydány sankce za porušení základních ochranných podmínek národního parku. Ve třech případech se jednalo o nedovolený vjezd motorového vozidla mimo silnice a místní komunikace, v sedmi případech se jednalo o nepovolený vstup do první chráněné zóny národního parku, dva případy nepovoleného splutí vodního toku mimo vyhrazená místa. V posledním případě se jednalo o nepovolenou hromadnou sportovní turistickou akci.

Za tyto prohřešky přestupkové řešení vyměřilo pokuty vy výši 18 600 Kč včetně částky z nákladů řízení.

Další správní delikty, které neměly vliv na cestovní ruch:

- Ve dvou případech se jednalo o kácení mimolesních porostů
- V jednom případě byl řešen vjezd motorového vozidla mimo silnice, místní komunikace bez souhlasu orgánů ochrany přírody
- V jednom případě byla změna stávajícího režimu vodních pozemků.
- Za tyto delikty byla vyměřena pokuta ve výši 107.000 Kč (Štrail, Pecánek 2012).

9.4 V roce 2009

V tomto roce bylo řešeno 13 případů protiprávního jednání.

Jednalo se o:

- 3 případy nepovoleného kácení dřevin rostoucích mimo les
- 2 případy nepovoleného vjezdu motorového vozidla mimo silnice, místní komunikace.
- 1 případ nepovoleného vstupu na území 1. Chráněné zóny.
- Tyto přestupky byly řešeny uložením pokuty ve výši 3 200 Kč.

- Delikty řešené správním řízením:
- Poškození dřevin a nepovolené změny vodního režimu pozemků.
- Kácení dřevin
- Nedovolené změny vodního režimu pozemků.
- 2 případy nepovoleného pořádání veřejné akce mimo místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody a ohrožení dochovaného stavu přírody a poškození součásti přírody ve zvláště chráněném území.

Za tyto projednané právní delikty byla uložena pokuta v celkové výši 11 000 Kč.

Za předpokladu, že finanční pokuty za porušení návštěvního řádu odpovídají poškozením v krajině, můžeme usoudit, že přečinů v oblasti cestovního ruchu tvoří většinu přestupků a právního řízení. V naprosté většině případů se jednalo o nepovolený vstup do chráněné zóny nebo o nedovolený vjezd vozidel mimo silnice. I z tohoto důvodu jsou poškození způsobená cestovním ruchem zanedbatelná ve srovnání s nelegální těžbou a dalšími hospodářskými činnostmi.

Z tohoto sledování jasně vyplývá, že cestovní ruch v Národním parku Šumava má na kvalitu přírody jen minimální a zcela zanedbatelný vliv díky přísně stanoveným návštěvním řádům a vymezeným trasám Správy Národního parku. Naopak je cestovní ruch přílivem financí, které mnohonásobně převyšují škody v Národním parku a přinášejí obživu místním obyvatelům, kteří jsou na něm závislí. Díky tomu je zaručen rozvoj péče Národního parku Šumava (Štrail, Pecánek 2012).

ZÁVĚR

Národní park Šumava je zvláště ceněným chráněným územím pro své přírodní bohatství, které díky hříčce historie znemožňovalo lidem se úspěšně usadit a plně rozrůstat v této výjimečné oblasti. Příroda se zde mohla vyvíjet alespoň z části svou původní přirozenou cestou bez zásahu lidí, jako jedna z posledních v celé České republice a střední Evropě. Právě díky své původní skladbě a pro její unikátní biotopy se stala tato oblast naším rozlohou největším národním parkem. V této práci, zabývající se důsledky cestovního ruchu jsme si položili otázku, jak cestovní ruch prospívá či škodí národnímu parku Šumava.

Cestovní ruch může být příčinou řady poškození přírody:

- Hluk, rušení zvěře, znečištění ovzduší emisemi.
- Obecná rizika plynoucí z větší koncentrace a pohybu turistů jako požáry, odpady, devastace přírody atd.
- Narušením původního života obyvatel může docházet k zániku tradičních činností a řemesel a změny životního stylu.
- Stále se rozrůstající obyvatelstvo vlivem příjmů z cestovního ruchu vede k budování nových domů, pensionů a hotelů, které se projevují na ztrátě atraktivity krajiny.

V Národním parku se díky přísným kontrolám Šumavských strážců daří úspěšně tyto delikty stíhat a zamezují tím tak opakovanému poškozování prostředí. Cestovní ruch přímo nezpůsobuje v Národním parku velké škody, čemuž odpovídají i nízké sankce za porušení pravidel. V naprosté většině případů se jedná o nepovolený vstup do první chráněné zóny bez povolení a hrozbou působením lidské činnosti se stává zejména rozličná nelegální hospodářská činnost. Cestovní ruch naopak napomáhá k přispívání rozvoje Národního parku k získávání prostředků na údržbu a chod parku, podněcuje místní tradice a zvyklosti a je zdrojem práce a přílivu financí pro místní obyvatelstvo, které si díky chráněné krajině získává znovu nové možnosti příjmů a tím si i prohlubuje vztah s přírodou. Finance přidělené na turistické programy se v konečném případě vrátí v podobě peněz místním živnostníkům a daní do státní pokladny.

Významným přínosem národního parku je také spolupráce se školami, a jejich zapojování do řad tematické výuky různým věkovým kategoriím, možnosti ekologických programů pro odbornou veřejnost a kurzy pro školení lidí pro budoucí spolupráci národního parku. Díky těmto programům bude i do budoucna zajištěna obecná povědomost o významech a funkcích ekosystémů a také o důležitosti ochrany jak jednotlivých druhů, tak i celého ekosystému jako celku a cennost národního parku posílí všeobecné povědomí. Ekologickou osvětou se docílí následné chování, propagace a zvýšení návštěvnosti hostů.

Je velice obtížná kvantifikace výše uvedených vlivů a tím i zhodnocení vlivu cestovního ruchu na šumavskou přírodu. Většina hodnotitelů dokáže zcela jasně říci, které faktory jsou škodlivé a které jsou přínosné. Pokud však máme zhodnotit, zda převažují klady a zápory cestovního ruchu jako celku v národním parku, názory už nejsou tak jednoznačné. Nejspolehlivějším způsobem, jak zhodnotit výše uvedené parametry a vlivy je pravděpodobně subjektivní posouzení kvality života obyvatel a stavu šumavské přírody s odstupem času, k čemuž máme v případě Šumavy několik výjimečných příležitostí.

V literárním díle Karla Klostermannna z doby před sto padesáti lety se nesmírně živě, kvalifikovaně a jistě i pravdivě popisuje život obyvatel Šumavy a stav tehdejší krajiny natolik přesně, že jsme schopni posoudit kvalitu života té doby v porovnání s dnešní, výrazně ovlivněnou turismem, technickým vývojem a celkovým společenským, politickým a civilizačním posunem. Pravděpodobně žádný dnešní Klostermannův čtenář by se nechtěl vrátit do jeho doby a žít drsný život obyvatele tehdejší Šumavy. Bylo to tvrdé živobytí, s dnešním nesrovnatelné. Příroda dnes a tehdy je si velmi podobná a to i přesto, že se životní úroveň lidí v dnešní době několikanásobně zvýšila.

Druhým příkladem z doby sedmdesátých let, známý pod pojmem Železná opona, předkládá ke srovnání Šumavu prakticky totálně uzavřenou v okruhu několika kilometrů podél hranice s Rakouskem a Německem a vyúsťující ve výrazné utlumení turistického ruchu i jiných civilizačních aktivit. V tomto případě nejsou rozdíly tak výrazné jako v předcházejícím bodě, nicméně celkové hodnocení po zvážení všech aspektů vyznívá jednoznačně

ve prospěch současné situace, kdy je cestovní ruch na nesrovnatelně vyšším rozvoji, pokud jde o jeho kvalitu a kvantitu.

Celkové společenské klima současnosti určitě přispívá k ochraně Šumavy jakožto regionu, který se vyvíjí správným směrem z hlediska rovnováhy výjimečné i v mezinárodním měřítku. Jedná se zejména o:

- Existenci Národního parku Šumava, Chráněné krajinné oblasti Šumava, jejich správu a úzkou vazbu mezi státní i evropskou legislativou.
- Demokratický vývoj v naší vlasti, umožňující otevřenou diskusi o všech otázkách životního prostředí a zaručující vyvážený rozvoj tak vzácných lokalit, jako je Národní park Šumava
- Členství České republiky v Evropské Unii, které přes veškeré výhrady umožňuje posuzovat Šumavu z nadnárodního hlediska a zachovávat v co nejvyšší míře atributy vysoce ceněného území.

Stále se zvyšující se povědomí občanů, že se nacházejí ve společenství vysoké civilizační a kulturní úrovně, které dbá o zachování zděděného přírodního bohatství.

Pokud budou i do budoucna tyto podmínky zachovány, pak věříme, že je osud krásné Šumavy svěřen do dobrých rukou a nehrozí jí nepřiměřená devastace ani pokud jde o přírodní a kulturní bohatství, ani o zásadní ohrožení cestovního ruchu a tím možnost poznávání a obdivování šumavských hodnot širokou veřejností.

Seznam použité literatury

Seznam použitých českých zdrojů

BOUDOVÁ, Dana a kol.: Šumava, Pláně, Vimpersko – 1. vyd. Praha: Kartografie Praha, a. s., 2003. Edice regionálních průvodců. ISBN 80-7011-738-9.

DAVID, Petr; SOUKUP Vladimír: Šumava, průvodce - 2001 vydavatel Soukup & David, 2001

DOHNAL, Josef. Hořeček mnohotvarý pravý. In: [online]. [cit. 2014-01-10]

DOLEŽAL, Tomáš: Integrace principů udržitelného rozvoje do cestovního ruchu a turistiky, UK Praha, Závěrečná zpráva výzkumného úkolu - 2000

MIXÁNOVÁ, Jana a kol.: Euroregion Šumava, Výroční zpráva 2012

POLÁKOVÁ, Kateřina: Euroregion Šumava, Bakalářská práce VŠE - 2008

ZÁLOHA, Jiří; ERHART, Josef; ERHARTOVÁ, Marie: Šumava – 1984

REICHHOLF, Josef. Les. Vyd. 1. Ilustrace Fritz Wendler. Praha: Ikar, 1999, 223 s. Průvodce přírodou (Ikar). ISBN 80-242-0074-0.

JUST, Tomáš. Přírodě blízké úpravy vodních toků v intravilánech a jejich význam v ochraně před povodněmi: ekologie středoevropských lesů. 1. vyd. Ilustrace Fritz Wendler. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 1999, 1 CD-ROM (213 s.). Průvodce přírodou (Ikar). ISBN 978-808-7457-030.

RYBKA, Vlastimil a Renata POHLOVÁ. Rostliny ve svitu evropských hvězd: rostliny soustavy NATURA 2000 v České republice. Vyd. 1. Ilustrace Fritz Wendler. Olomouc: Sagittaria, 2004, 1 CD-ROM (213 s.). Průvodce přírodou (Ikar). ISBN 80-239-4177-1.

KINDLMANN, Pavel, Karel MATEJKA a Petr DOLEZAL. Lesy Šumavy, lýkožrout a ochrana přírody: rostliny soustavy NATURA 2000 v České republice. Vydání první. Ilustrace Fritz Wendler. Olomouc: Sagittaria, 2004, 87 s. Průvodce přírodou (Ikar). ISBN 80-246-2155-X.

MASER, Chris, Karel MATEJKA a Petr DOLEZAL. Přeměněný les: rostliny soustavy NATURA 2000 v České republice. Vyd. 1. Ilustrace Fritz Wendler. Tulčík: Abies, c1992, 325 pages. Průvodce přírodou (Ikar). ISBN 80-886-9908-8.

NÁTR, Lubomír, Karel MATEJKA a Petr DOLEZAL. Rostliny, lidé a trvale udržitelný život člověka na zemi: rostliny soustavy NATURA 2000 v České republice. 1. vyd. Ilustrace Fritz Wendler. Praha: Karolinum, 1998, 321 s. Průvodce přírodou (Ikar). ISBN 80-718-4681-3.

PATZELT, Zdeněk. Národní parky České republiky: National parks in the Czech Republic = Nationalparks der Tschechischen Republik. Vyd. 1. Praha: Granit, 2011. ISBN 978-80-7296-077-4.

SVOBODA, Ivo. Šumavská ledovcová jezera, kary, strže a vodopády. 1. vyd. Praha: DAS Media, c2008. ISBN 978-80-904178-1-6.

Zvíře: Obrazová encyklopedie živočichů všech kontinentů. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, 2002. ISBN 80-242-0862-8.

GAISLER, Jiří a Jan ZIMA. Zoologie obratlovců: Obrazová encyklopedie živočichů všech kontinentů. Vyd. 2., přeprac. Praha: Academia, 2007, 624 s. ISBN 978-802-0014-849.

ZICHÁČEK, Vladimír a Jan ZIMA. Zoologie: Obrazová encyklopedie živočichů všech kontinentů. 2., přeprac. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2012, 510 s., [48] s. obr. příl. ISBN 978-807-1822-912.

DOHNAL, Tomáš, Pavel HUBENÝ, Laura JABLONSKÁ, Jiří LÖW, Jaroslav NOVÁK a Eliška ZIMOVÁ. <i>Krajina Národního Parku Šumava</i>. 1. vyd. Vimperk: Správa Národního parku a Chráněné krajinné oblasti Šumava, 2011.

PROCHÁZKA, František a Milan ŠTECH. *Komentovaný černý a červený seznam cévnatých rostlin české Šumavy*. 1. vyd. Vimperk: Správa NP a CHKO Šumava, 2002.

RIMEŠ, Miroslav. *HODNOCENÍ EKONOMICKÝCH, SOCIÁLNÍCH A EKOLOGICKÝCH VLIVU CESTOVNÍHO RUCHU NA REGIONÁLNÍ EKONOMIKU*. Brno, 2006. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/100704/esf_b/Bakalarska_prace.txt. Bakalářská práce. MASARYKOVA UNIVERZITA Ekonomicko-správní fakulta.

Seznam použitých internetových zdrojů

Národní park Šumava [online]. 2013 [cit. 2013-09-18]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/>

HEYDUK, Adolf. *Turnerova chata* [online]. 2013 [cit. 2013-09-19]. Dostupné z: <http://www.turnerovachata.cz/>

KLUB PŘÁTEL ŠUMAVY. *Šumavská rašeliniště: slatě a mokřady* [online]. 2013 [cit. 2013-10-3]. Dostupné z: <http://www.sumavainfo.cz/Raseliniste>

BAROCH, Pavel. Tajná zpráva: Proč dostal park Šumava pokutu 450 tisíc [online]. 2012 [cit. 2013-09-08]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/tajna-zprava-proc-dostal-park-sumava-pokutu-450-tisic/r~i:article:756362/>

MAREŠ, Jiří. *NOUZOVÁ NOCOVIŠTĚ V NÁRODNÍM PARKU ŠUMAVA* [online]. 31.12 2011 [cit. 2013-011-3]. Dostupné z: <http://www.plzenskykraj.kct.cz/pamatky/bivaky.htm>

Šumavská rašeliniště: slatě a mokřady [online]. 2013 [cit. 2013-011-013]. Dostupné z: <http://www.sumavainfo.cz/Raseliniste>

Seznam ostatních zdrojů

SPRÁVA NP A CHKO ŠUMAVA: Ročenka 2008
SPRÁVA NP A CHKO ŠUMAVA: Ročenka 2008
SPRÁVA NP A CHKO ŠUMAVA: Výroční zpráva 2012

Rozhovory s kompetentními osobami

Mgr. Josef Štemberk (Obor vnějších vztahů) – Oblast cestovního ruchu, marketingu a propagace.

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ a TABULEK

Seznam obrázků

Obrázek 1: Obr.1 Jezerní slat' – vlastní zdroj.....	18
Obrázek 2: Pavouk z Jezerní slati – vlastní zdroj.....	19
Obrázek 3: Řeka Vydra – vlastní zdroj.....	21
Obrázek 4: Informační středisko Kvilda – vlastní zdroj.....	27
Obrázek 5: Informační středisko Kvilda – vlastní zdroj.....	51

Seznam grafů

Graf 1: Návštěvnost informačních center NP Šumava - Výroční zpráva 2012, Národní park Šumava.....	27
Graf 2: Účast partnerských škol - Výroční zpráva 2012, Národní park Šumava.....	30
Graf 3: Počet lodí v roce 2013 - Výroční zpráva 2012, Národní park Šumava	45
Graf 4: Akce pro veřejnost - Výroční zpráva 2012, Národní park Šumava.....	49
Graf 5: zastoupení počtu strážců na 10 000 ha - Výroční zpráva 2012, Národní park Šumava.....	50

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora:	Daniel Tyšer
Obor:	Management cestovního ruchu
Forma studia:	Prezenční
Název práce:	Dopady cestovního ruchu na Národní park Šumava
Rok:	2014
Počet stran textu bez příloh:	45
Celkový počet stran příloh:	3
Počet titulů českých použitých zdrojů:	20
Počet titulů zahraničních použitých zdrojů:	0
Počet internetových zdrojů:	
Počet ostatních zdrojů:	1
Vedoucí práce:	
	Doc. PhDr. Václav Horčíčka, Ph.D.